

**RIKOSSEURAAMUSVIRASTON TILIVIRASTON
TOIMINTAKERTOMUS
JA TILINPÄÄTÖSLASKELMAT
VUODELTA 2001**

SISÄLLYS:

1 TOIMINTAKATSAUS	1
1.1 Toimintavuoden keskeiset muutokset	1
1.2 Toimintaympäristön kehitys	3
1.3 Vankeinhoito	4
2 TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	5
2.1 Talousarviotavoitteet	5
2.2 Tehtäväalueen sisäiset tulostavoitteet	6
2.2.1 Henkilöstö	6
2.2.2 Vankeinhoito	11
2.2.2.1 Vankien aktivointi	11
2.2.2.2 Järjestys ja turvallisuus.....	13
2.2.3 Kriminaalihuolto	18
2.2.3.1 Yhdyskuntapalvelu	18
2.2.3.2. Ehdonalaisesti vapautuneiden valvonta.....	19
2.2.3.3. Ehdollisesti rangaistujen nuorten valvonta.....	21
2.2.3.4 Nuorisorangaistus	22
2.2.3.5 Kriminaalihuoltotyön yleinen kehittäminen	23
2.3 Määrärahojen käytön tarkastelu.....	26
2.4 Maksullinen toiminta.....	28
2.4.1 Työtoiminnan kustannusvastaavuus ja hintatuki	29
2.4.2 Palvelussuhdeasuntojen kustannusvastaavuus ja hintatuki	31
2.4.3 Laitosmyymälöiden kustannusvastaavuus.....	32
2.4.4 Muu maksullinen toiminta	32
3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT JA NIIDEN LIITTEENÄ ANNETTAVAT TIEDOT SEKÄ TILINPÄÄTÖSLASKELMIEN TARKASTELU	34
3.1 Tilinpäätöslaskelmat.....	34
3.1.1 Tiliviraston tuotto- ja kululaskelma	34
3.1.2 Tase	35
3.1.3 Talousarvion toteutumalaskelma.....	37
3.2 Tilinpäätöslaskelmien liitteenä annettavat tiedot	38
3.3.1 Tuotto- ja kululaskelma.....	50
3.3.2 Tase	51
3.3.3 Talousarvion toteutumalaskelma.....	52
4 SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMINEN JA VALVONTATOIMEN YLEISKATSAUS	53
5. ALLEKIRJOITUKSET	56

1 TOIMINTAKATSAUS

1.1 Toimintavuoden keskeiset muutokset

Organisaatiouudistus

Rangaistusten täytäntöönpanon hallinnosta annetulla lailla (135/2001) ja asetuksella (275/2001) uudistettiin rangaistusten täytäntöönpanon organisaatio. Osana oikeusministeriön kriminaalipoliittisten tehtävien uudelleenjärjestelyä, oikeusministeriön vankeinhoito-osasto (Vaho) lakkautettiin. Samaan aikaan lakkasi myös julkisoikeudellinen Kriminaalihuoltoyhdistys (Khy).

Yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanoa hoitamaan perustettiin Kriminaalihuoltolaitos. Samalla perustettiin uusi keskusvirasto, Rikosseuraamusvirasto vastaamaan Kriminaalihuoltolaitoksen ja Vankeinhoitolaitoksen toiminnan johtamisesta sekä niiden yhteisistä täytäntöönpano- ja hallintotehtävistä.

Vankeinhoitolaitos panee täytäntöön tuomioistuinten määräämät vankeusrangaistukset ja sakon muuntorangaistukset sekä huolehtii tutkintavankeuden toimeenpanosta.

Kriminaalihuoltolaitoksen tehtävänä on huolehtia yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanosta ja kehittämisestä: yhdyskuntapalvelusta, nuorisorangaistuksesta, ehdolliseen rangaistukseen tuomittujen nuorten valvonnasta sekä ehdonalaisesti vapautettujen valvonnasta.

Vankeinhoitolaitoksen ja Kriminaalihuoltolaitoksen tehtävänä on huolehtia omalta osaltaan yhteiskunnan turvallisuudesta ylläpitämällä laillista ja turvallista seuraamusten täytäntöönpanojärjestelmää. Tavoitteena on myös vaikuttaa uusintarikollisuuden vähentämiseen tukemalla ja motivoimalla tuomittua rikoksettomaan elämään.

Rangaistusten täytäntöönpanon hallinnonalan strategista ohjausta hoitaa oikeusministeriön kriminaalipoliittinen osasto. Osasto valmistelee asioita, jotka liittyvät rikosoikeudellisen järjestelmän toimivuuteen ja rikosentorjuntaan sekä rangaistusten täytäntöönpanojärjestelmän kehittämiseen.

Vankeinhoitolaitokseen kuuluvat Rikosseuraamusviraston ohjaavat yksiköt sekä rangaistuslaitokset (17 suljettua laitosta, 18 avolaitosta sekä 2 sairaalayksikköä).

Kriminaalihuoltolaitokseen kuuluu Rikosseuraamusviraston ohjaavan yksikön lisäksi 21 aluetoimistoa ja 11 paikallistoimistoa.

Vankeinhoitolaitoksen kanssa kiinteässä yhteistyössä olevia, mutta siihen kuulumattomia elimiä ovat vankeinhoitoasiain neuvottelukunta ja vankilaoikeus. Vankeinhoitoasiain neuvottelukunnan nimittää oikeusministeriö. Sen tehtävänä on antaa lausuntoja ja tehdä aloitteita vankeinhoitoon liittyvistä asioista. Vankilaoikeus on oikeusministeriön hallinnonalaan kuuluva erityistuomioistuin, joka päättää vaarallisten rikosenuusijoiden eristämisestä ja nuorille tuomittujen rangaistusten suorittamisesta nuorisovankilassa. Sen jäsenet nimittää Tasavallan Presidentti viideksi vuodeksi kerrallaan .

Vankeinhoidon koulutuskeskus vastaa vankeinhoidon perus- ja jatkokoulutuksesta sekä järjestää alan koulutus- kehittämis- ja asiantuntijapalveluita.

Kuvio. Rangaistusten täytäntöönpanon organisaatio 1.8.2001

Kiinteistöjen siirto Senaatti-kiinteistöille

Vankilakiinteistöt siirrettiin Vankeinhoitolaitokselta Senaatti-kiinteistöjen (valtion kiinteistölaitoksen) omistukseen 1.1.2001 lukien. Joulukuussa 2000 allekirjoitetun puitesopimuksen mukaan kiinteistölaitos sitoutui mm. suorittamaan vankilakiinteistöjen uudisrakennus- ja perusparannusohjelman. Vankeinhoitolaitos vuokraa toimitilansa, palvelussuhdeasunnot sekä tarvitsemansa maa- ja metsäalueet pääomavuokralla kiinteistölaitokselta. Sopimuksen myötä kiinteistölaitos hallitsee vankiloiden kiinteistövarallisuutta omistajana. Näin mm. vankilakiinteistöjen rakennusinvestointien toteuttaminen siirtyi kiinteistölaitoksen vastuulle. Sopimuksen mukaan Vankeinhoitolaitos hallitsee kiinteistövarallisuutta vuokralaisena ja sen vastuulle jäävät kiinteistöjen hoito- ja kunnossapitotehtävät. Sopimuksessa on määritelty kummankin osapuolen vastuu investointien toteuttamisessa sekä ylläpidossa. Vankeinhoitolaitos vastaa myös toimitilojen vartioinnista ja turvatekniikasta.

Investoinnit

Tärkein vankitilojen rakennuskohde vuonna 2001 oli uusi Vantaan vankila. Vankila valmistuu keväällä 2002 ja tulee korvaamaan huonokuntoisen Helsingin tutkintavankilan. Keväällä 2001 valmistuivat Helsingin vankilan Läntisen yöselliosaston sekä Vaasan vankilan perusparannukset. Vuoden aikana aloitettiin Sukevan vankilan yhteisselliosaston perusparannus, joka valmistuu vuonna 2002. Lisäksi aloitettiin Naarajärven vankilan asuintilojen sekä Pyhäselän vankilan muutos- ja uudisrakentamisen rakennussuunnittelu, laadittiin hankesuunnitelmaa Helsingin vankilan vielä perusparantamattomasta osasta, tarkistettiin Riihimäen vankilan perusparannushankkeen hankesuunnitelma sekä laadittiin hankesuunnitelma Turun uudesta vankilasta. Tulevien vuosien suurin hanke tuleekin olemaan Turun uusi vankila, joka korvaa Turun Kakolanmäellä sijaitsevat kolme laitosta: Turun vankilan, tutkintavankilan ja vankimielisairaalan.

Euron käyttöönotto

Euron käyttöönoton edellytti huomattavaa valmistelua talous- ja henkilöstöhallinnon tietojärjestelmien eurovalmiuksien varmistamiseksi. Rikosseuraamusvirasto antoi ohjeistuksen ja järjesti koulutuksen laitosten talousjohdolle sekä muulle henkilöstölle. Lisäksi laitokset saivat koulutusmateriaalia laitospäätösten varten. Euron käyttöönotossa selvittiin tilivirastossa ja laitoksissa hyvin.

1.2 Toimintaympäristön kehitys

Poliisin tietoon tulleiden rikoslakia vastaan tehtyjen rikosten kokonaismäärä pysyi suurimman osan 1990-lukua suunnilleen ennallaan. Vuodesta 1998-2000 tilastoitujen rikosten määrä kasvoi noin 3 prosentin vuosivauhdilla. Vuotta 2001 koskevien ennakkotietojen mukaan rikoslakirikosten määrä väheni edellisvuodesta noin 4 prosentilla. Merkittävää vähenemistä tapahtui mm. varkausrikoksissa, asunto- ja liikemurroissa, luvattomissa käytöissä, ryöstöissä ja rattijuopumuksissa. Myös pahoinpitelyrikokset vähenivät hieman. Kuitenkin törkeiksi kirjatut pahoinpitelyt lisääntyivät.

Poliisin tietoon tulleiden huumausainerikosten määrän kasvu jatkui. Lisäys edellisvuodesta (6,7 %) ei tosin ollut läheskään niin suuri kuin aiemmat vuositason muutokset 1990-luvun puolivälin jälkeen.

Vuoden 2001 lopulla kerättyyn haastatteluaineistoon perustuvan poliisin turvallisuusbarometrin mukaan omaisuusrikosten kohteeksi joutuminen on vähentynyt hieman vuodesta 1999. Pahoinpitelyn kohteeksi joutuneiden osuus haastatelluista oli sama kuin kaksi vuotta aiemmin.

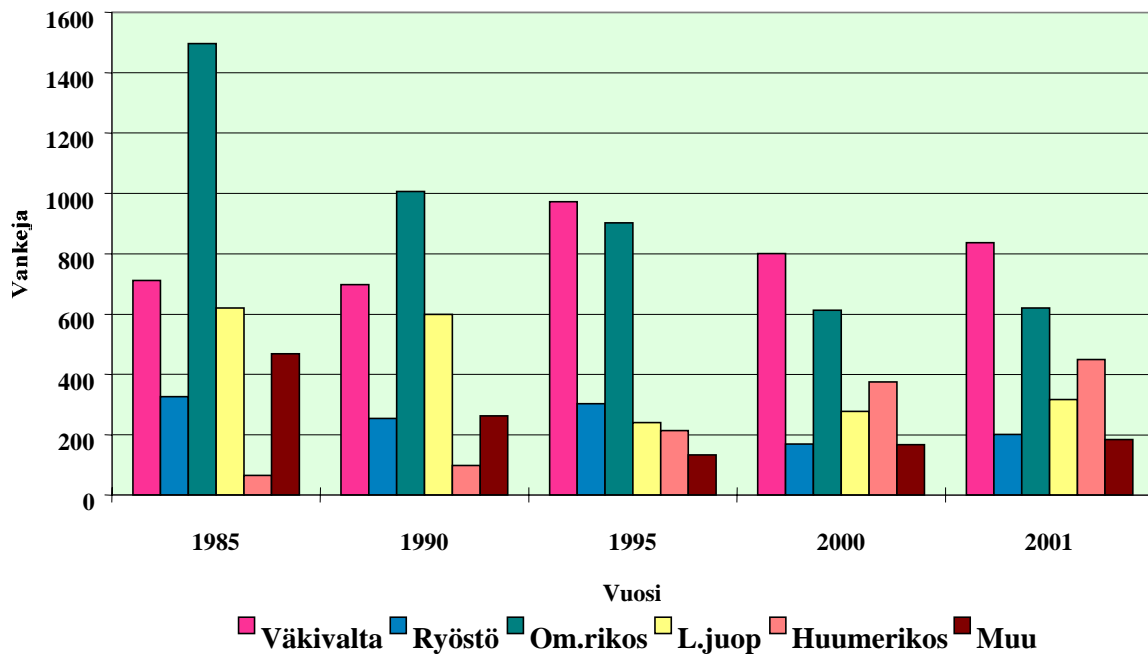
Eri rangaistuslajien osuudet tuomituista rangaistuksista pysyivät suurimman osan 1990-lukua suunnilleen samoina. Vuodesta 1998 alkaen on ehdottomien vankeusrangaistusten osuus jonkin verran kasvanut. Samanaikaisesti on myös yhdyskuntapalvelurangaistusten suhteellinen osuus vähentynyt.

1.3 Vankeinhoito

Vankien määrä ja koostumus

Vankien määrä, joka väheni lähes yhtäjaksoisesti yli 20 vuotta, kääntyi vuonna 2000 nousuun, joka jatkui vuonna 2001. Vankeja oli keskimäärin 3 135, mikä on 280 vankia (9,8 %) enemmän kuin edellisvuonna. Vankien määrän kasvu johtui ennen muuta tutkintavankien ja sakko-vankien määrän lisääntymisestä. Tutkintavankeja oli vankiloissa keskimäärin 457, kun vastaava luku vuotta aiemmin oli 376. Vankiloihin tuli vuoden aikana tutkintavangit mukaan lukien 7 139 vankia eli 608 vankia enemmän kuin vuonna 2000.

VANKEUSVANKIEN PÄÄRIKOS VUOSINA 1985-1995 (1.10.) JA 2000-2001(1.5.)

Vankien päärikosjakaumassa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia viime vuosikymmenen loppuun verrattuna. Vankeusrangaistusta suorittavista lähes kolmannes on tuomittu väkivaltarikoksesta. Huumausainerikoksesta tuomittujen osuus on kasvanut 1990-luvun puolivälistä alkaen jatkuvasti. Toukokuun alussa 2001 tehdyn vankirakennekartoituksen mukaan huumausainerikos oli päärikoksena 450:llä eli noin 17 %:lla vankeusvangeista.

Pitkäaikaisvankien osuus lisääntyi tuntuvasti 1990-luvun alkupuoliskolla, minkä jälkeen tilanteessa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Niiden vankien osuus, joiden laitoksessa oloaika on vähintään neljä vuotta on viime vuosina ollut noin 20 %. Elinkautiseen rangaistukseen tuomittuja oli vuoden lopussa yhteensä 66. Vastaava luku oli vuotta aiemmin 60.

Vankien laitostertaisuuden mukaisessa jakaumassa ei viime vuosina ole tapahtunut sa-nottavia muutoksia. Ensikertaisten osuus on vähän alle 30 %.

Vankiloissa olevien ulkomaalaisten määrän nopea kasvu jatkui. Vuoden lopussa ulko-maalaisia tutkinta- ja vankeusvankeja oli yhteensä 263 , mikä on lähes 30 % enemmän kuin vuotta aiemmin. Virolaisten osuus ulkomaalaisista oli vuoden aikana 35-40 % ja venäläisten osuus noin 20 %.

Yhdyskuntapalvelun käyttö lyhyehköjen (enintään 8 kk) vankeusrangaistusten asemesta on vuoden 1998 jälkeen jonkin verran vähentynyt. Enimmillään eli vuonna 1998 noin 37 % ehdottomaan vankeusrangaistukseen tuomituista määrättiin yhdyskuntapalveluun. Sen jälkeen osuus on pienentynyt.

2 TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

2.1 Talousarviotavoitteet

Hallituksen talousarvioesitykseen sisältynyt vankilukuarvio sekä avolaitostäytäntöönpanon osuutta ja toiminnan yksikkökustannuksia koskevat tavoitteet toteutuivat seuraavasti:

Vankeinhoidon talousarviotavoitteiden toteutuminen

	tavoite/arvio	toteutuma
Vankeja keskimäärin	2 850	3 135
Rangaistusvangeista keskim. avolaitoksessa	30,7%	28,9 %
Toimintamenot/vanki	281 100 mk	271 400 mk

Lisäksi talousarvioesityksen valmistelun yhteydessä asetettiin keskeiseksi tavoitteeksi huumausaineiden salakuljetuksen, kaupan ja käytön mahdollisimman tehokas torjuminen. Muilta osin toiminnan sisältöä on pystytty kehittämään talousarvioesityksessä mainittujen tavoitteiden suuntaisesti mm. ottamalla käyttöön vankien työ- ja toimintakyvyn systemaattinen arviointimenettely ja lisäämällä päihdekuntoutusta. Vuoden aikana tehtyjen päätösten mukaan huumeiden torjuntaan ja päihdetyöhön osoitetaan lisää resursseja, joilla toimintaa pystyttiin vuonna 2001 edelleen tehostamaan.

Yhdyskuntaseuraamukset

Taulukko . Yhdyskuntaseuraamusten toimeenpanon suoritteet ja kustannukset

Yhdyskuntaseuraamukset	2000	TAE 2001	2001
Ehdollisesti rangaistujen nuorten valvonta (ERN)			
Valvottavia keskimäärin	1 622	1 650	1 624
Valvontapäiviä	592 217		592 760
Määräraha (mk)	10 019 716		11 418 168
Valvontapäivän hinta (mk)	17		19
Henkilötyövuodet	37,81		
Nuorisorangaistuskokeilu (NR)			
Nuorisorangaistustuomiot	86	120	45
Aloitettuja toimeenpanoja	86		50
Toimeenpanossa n.rangaistuksia	127		123
Määräraha (mk)	2 864 760		2 634 880
Toimeenpantava rangaistus (mk)	22 557		21 422
Henkilötyövuodet	11,4		
Ehdonalaisesti vapautuneiden valvonta (EAV)			
Valvottavia keskimäärin	1 277	1300	1 220
Valvontapäiviä	465 983		445 118
Määräraha (mk)	12 100 000		13 180 649
Valvontapäivän hinta (mk)	26		30
Henkilötyövuodet	18,5		
Yhdyskuntapalvelu (YKP)			
Aloitettuja toimeenpanoja	3 642	3800	3556
Suoritettuja tunteja	238 129	280000	254 238
Määräraha (mk)	41 336 700		43 224 892
Yhdyskuntapalvelutunti (mk)	174		170
Henkilötyövuodet	163,94		
YHTEENSÄ (mk)	66 321 176		70 458 589

2.2 Tehtäväalueen sisäiset tulostavoitteet

2.2.1 Henkilöstö

Tavoitteet ja tulokset 2001:

1. Henkilökunnan työkykyä sekä työssä viihtymistä parannettiin mm. koulutuksen ja työkykyä ylläpitävän toiminnan keinoin..

2. Vankeinhoitolaitoksessa henkilökuntaa oli 0,88 jokaista vankia kohti. Lyhyiden, enintään kolmen vuorokauden sairaspöissaolujen osuus sairaspäivistä väheni alle puoleen.

3. Kriminaalihuoltolaitoksen henkilöstölle tarjottiin asiakastyön, uusien työskentelyohjelmien ja asiakastietojärjestelmän omaksumisessa tarvittavaa koulutusta ja ohjausta.

Yksityisvalvojien ja muiden vapaaehtoisten asemaa ja tehtäviä koskeva selvitys käynnistettiin vasta vuoden 2002 puolella.

Vankeinhoito- ja kriminaalihuoltotyö on vaativaa, ihmisten kanssa tehtävää työtä, joka edellyttää ammatillista työtettä. Ammatillisuuteen kuuluu mm. työn jatkuva arviointi ja kehittäminen, yhteistyökyky sekä kyky kehittää omia vuorovaikutustaitoja. Työssä tulee käyttää niin tukea kuin kontrolliakin. Vankeinhoidon ja kriminaalihuollon periaatteena on, että henkilökunta toimii hyvässä vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä keskenään, muiden viranomaisten, tuomittujen ja heidän omaistensa sekä vapaaehtoisjärjestöjen, seurakuntien ja muiden sidosryhmien kanssa.

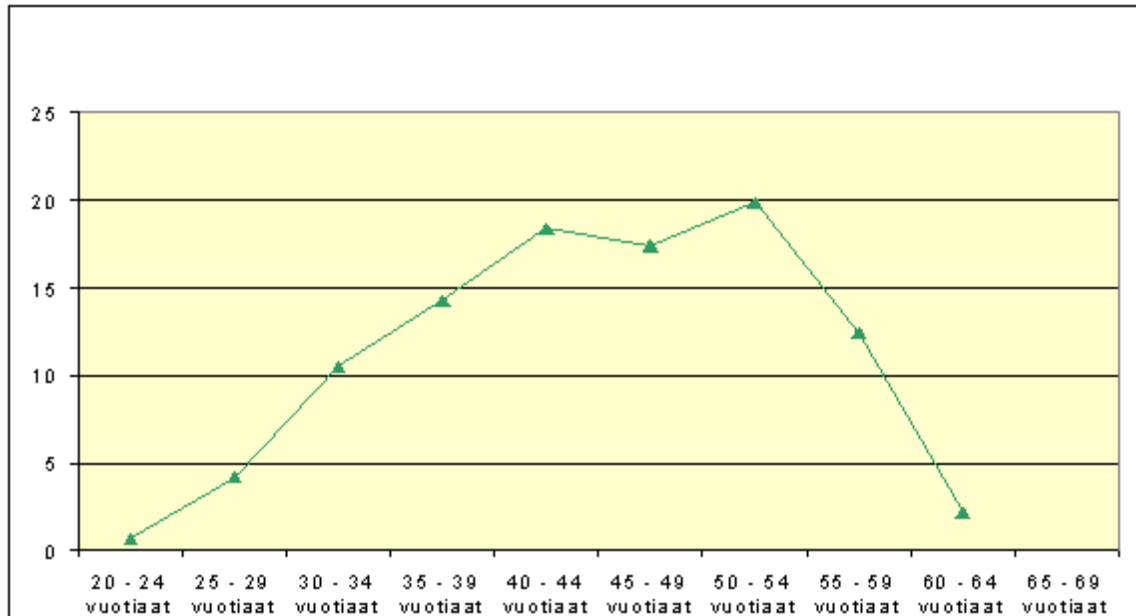
Rangaistusten täytäntöönpanon henkilöstö jakautuu kolmeen ryhmään: Vankeinhoitolaitoksen, Kriminaalihuoltolaitoksen ja Rikosseuraamusviraston virkamiehiin. Vuoden 2001 lopussa rikosseuraamusalalla työskenteli kaikkiaan 3173 päätoimista henkilöä, joista 98% oli virkasuhteisia virkamiehiä.

Taulukko: Henkilöstö ja henkilötyövuodet

	VHL		KHL		RISE		KAIKKI	
	lkm	%	lkm	%	lkm	%		%
MIEHET								
Vakituiset	1681		64		38		1783	
Määräaikaiset	240		13		4		257	
Yhteensä	1921	69,4	77	27	42	35,3	2040	64,3
NAISET								
Vakituiset	690		168		70		928	
Määräaikaiset	158		40		7		205	
Yhteensä	848	30,6	208	73	77	64,7	1133	35,7
KAIKKI								
Vakituiset	2371		232		108		2711	
Määräaikaiset	398		53		11		462	
Yhteensä	2769		285		119		3173	
Henkilötyövuodet	2688,6		108,4		106,1		2903,1	

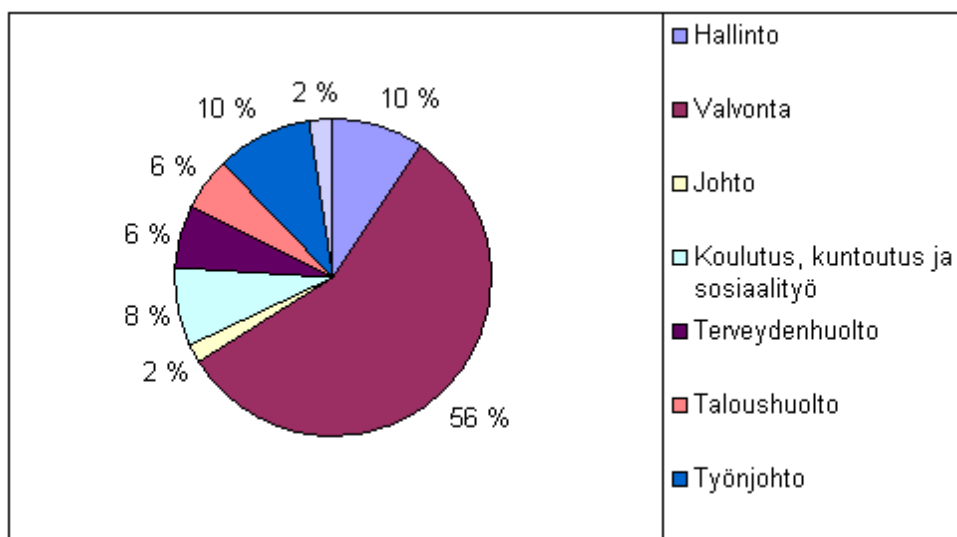
Henkilöstön **ikä rakenne** alalla vastaa valtion yleistä ikärakennetta: valtaosa henkilöstöstä kuuluu ikäryhmiin 45-49 ja 50-54-vuotiaat. Keski-ikä on 44 vuotta. Suurten ikäluokkien jäädessä eläkkeelle uuden henkilökunnan rekrytointi tulee lähivuosina yhä ongelmallisemmaksi Palkkaustaso sekä vankeinhoidon että kriminaalihuollon ammateissa on ollut matala, mikä on vaikeuttanut henkilöstön saamista erityisesti vaativiin asian-
tuntijatehtäviin. Ongelmia henkilökunnan riittävyydelle on aiheuttanut myös vankiluvun kääntyminen nousuun: erityisesti Etelä-Suomen vankiloissa kouluttamattoman valvontahenkilöstön määrä on lisääntynyt.

Kuvio: Henkilöstö ikäryhmittäin 31.12.2001

Vankeinhoitolaitoksen henkilöstöstä yli puolet on valvonta- ja vartiointitehtävissä olevia. Viime vuosina henkilökuntarakennetta on kuitenkin pyritty kehittämään ja toimenkuvia laajentamaan mm. suuntaamalla henkilökunnan työpanosta aikaisempaa enemmän vankien toimintaohjelmiin ja lähityöhön. Määräaikaisen henkilöstön osuus on 14,4 prosenttia.

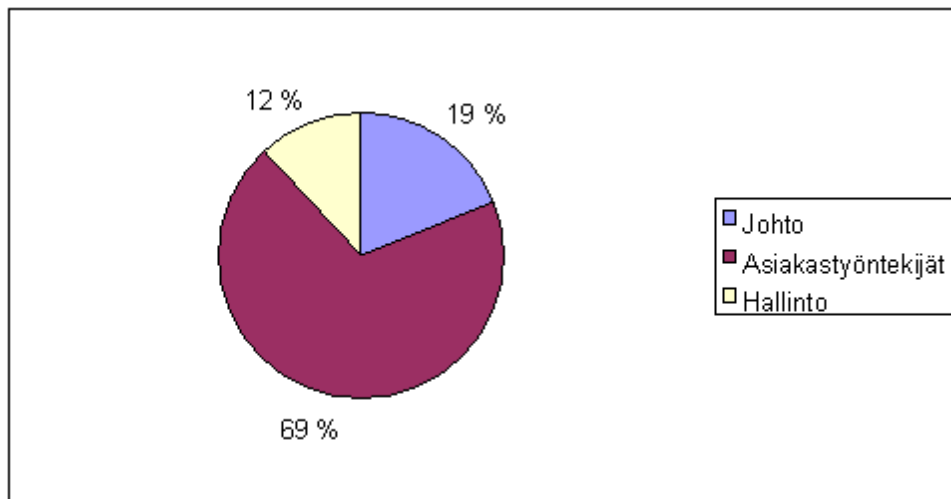
Kuvio: Vankeinhoitolaitoksen henkilöstön (n=2769) jakautuminen eri henkilöstöryhmiin 31.12.2001

Kriminaalihuoltolaitoksen henkilöstöstä suurin osa on asiakastyöntekijöitä, jotka tekevät päivittäin työtä tuomittujen kanssa: sosiaalityöntekijöitä ja ohjaajia. Alue-toimistojen johtotasonkin henkilöstöstä (johtajat ja apulaisjohtajat) suurin osa tekee myös asiakastyötä. Kun Kriminaalihuoltolaitoksen henkilöstö muuttui valtion viranomaiseksi, väheni määräaikaisten henkilöstön osuus 18,6 prosenttiin (28% vuonna 2000).

Varsinaisten työntekijöiden lisäksi Kriminaalihuoltolaitoksen **yksityisvalvojat** hoitavat ehdonalaisesti vapautuvien ja ehdollisesti rangaistujen nuorten valvontoja. Valvojat ovat pääasiassa vapaaehtoistyöntekijöitä, jotka toimivat yhteistyössä Kriminaalihuoltolaitoksen ja sosiaaliviranomaisten kanssa. Valvontatyöstä maksetaan nimellinen korvaus.

Kuvio. Kriminaalihuoltolaitoksen henkilöstön jakaantuminen eri henkilöstöryhmiin 31.12.2001 (n=285)

Rikosseuraamusviraston henkilöstö muodostuu Vankeinhoitolaitoksen ja Kriminaalihuoltolaitoksen toiminnan ohjauksen asiantuntijoista, oikeudellisessa yksikössä työskentelevistä lainsäädännön ja täytäntöönpanon asiantuntijoista sekä hallinnollisesta henkilökunnasta. Vuoden lopussa viraston hallintoyksikössä työskenteli 42, oikeudellisessa yksikössä 19, Vankeinhoitolaitoksen toiminnan ohjauksessa 35 sekä Kriminaalihuoltolaitoksen toiminnan ohjauksessa 14 virkamiestä. Määräaikaisten osuus oli 9,2 prosenttia.

Henkilöstön koulutus

Vankeinhoidon ja Kriminaalihuollon henkilöstökoulutuksen sisällölliset tavoitteet määräytyvät alan toimintaperiaatteista ja tavoitteista.

Vuoden 2001 alussa asetettiin vankeinhoitoalan koulutus uudistusta valmisteleva hanke. Hanke jakautui kahteen työryhmään, joista toisen tehtäväksi annettiin vankeinhoidon ammattikorkeakoulutasoisen koulutuksen valmistelu ja toisen vankeinhoidon perustutkinnon uudistaminen. Työryhmät saivat työnsä päätökseen kesäkuussa 2001.

Vankeinhoidon perus- ja jatkokoulutus

Vankeinhoidon perus- ja jatkokoulutuksesta sekä henkilöstön täydennyskoulutuksesta vastaa Vankeinhoidon koulutuskeskus. Koulutuksen lähtökohtana on laitoksissa ilmevät koulutustarpeet.

Vankeinhoidon **perustutkinto** on 53 opintoviikon kokonaisuus, johon sisältyy 22 opintoviikkoa harjoittelua vankilassa. Se antaa ammatillisen koulutuksen vankeinhoitoalan valvonta- ja ohjaustehtäviin. Hakijoiden määrä perustutkinnolle aleni kertomusvuonna edelleen 285:een (299 vuonna 2000). Kirjallisen, fyysisen ja soveltuvuuskokeen perusteella peruskurssille valittiin 59 opiskelijaa eli 21% hakijoista. Valituista neljä viidesosaa oli miehiä. Valinnan suoritti valintalautakunta, jossa on oikeusministeriön, Vankeinhoidon koulutuskeskuksen ja vankiloiden edustus. Syksyllä 2001 edelliseltä perustutkinnolta valmistui 49 opiskelijaa. Alhainen valmistuneiden määrä johtui siitä, että moni kurssille valituista ei aloittanut koulutusta, eikä varasijoiltakaan saatu riittävästi aloittavia opiskelijoita.

Niille, jotka ilman perustutkintoa ovat työskennelleet vankeinhoidon tehtävissä, Vankeinhoidon koulutuskeskus on järjestänyt **pätevyitysmiskoulutusta** vartijan tehtäviin. Vuonna 2001 koulutukseen ei otettu uusia opiskelijoita. Monimuoto-opetuksena järjestettyyn pätevyitysmiskoulutukseen osallistui 13 opiskelijaa, joista vuoden aikana valmistui 3. Osallistujat olivat pääasiassa vankiloiden toimisto- tai työtoiminnan tehtävissä aikaisemmin työskennelleitä.

Vuoteen 2002 asti Vankeinhoidon koulutuskeskus järjestää myös opistoasteen tasoista **vankeinhoitotutkintoa**. Sen tavoitteena on jatkokouluttaa vankeinhoidon peruskoulutuksen saaneita työntekijöitä toiminnallisista kokonaisuuksista vastaaviksi esimiehiksi. Tutkinnon suorittaneet toimivat enimmäkseen ylivartijan tehtävissä. Vuonna 2001 koulutukseen oli 80 hakijaa, joista Vankeinhoidon koulutuskeskuksen johtokunta valitsi pääsykokeen perusteella 18 opiskelijaa vankeinhoitotutkintoa suorittamaan.

Täydennyskoulutus

Täydennyskoulutuksen avulla henkilöstölle tarjotaan mahdollisuus pitää yllä ammattitaitoaan ja kehittää sitä yhteiskunnassa ja työssä tapahtuvien muutosten edellyttämällä tavalla. Täydennyskoulutuksen suunnittelun lähtökohtana ovat kriminaalihuollon ja vankeinhoidon periaateohjelma sekä kehittämistavoitteet.

Vankeinhoidon koulutuskeskus järjestää monipuolista täydennyskoulutusta, johon voivat osallistua myös Kriminaalihuoltolaitoksen työntekijät. Vuonna 2001 täydennyskoulutuspäiviä kertyi yhteensä 6684 (6746) eli 2,1 päivää / henkilö. Eri kurssien osallistujamäärä oli kaikkiaan 3378 (2613). Koulutukseen osallistujista enemmistö (30,7%) kuului hallintohenkilöstöön ja lähes yhtä paljon (28,8%) oli valvontahenkilöstöön kuuluvia Koulutus-, kuntoutus- ja sosiaalityön henkilöstöön kuuluvia oli 15,9%, työnjohtohenkilöstöön kuuluvia 11,1% ja terveydenhuoltohenkilöstöön kuuluvia 13,5%.

Lisäksi **Kriminaalihuoltolaitos** järjestää omaa täydennyskoulutusta liittyen yhdyskuntaseuraamusten täytäntöönpanon sisältöön. Vuonna 2001 jatkettiin edellisvuonna aloi-

tettua menetelmäkoulutusta käynnistämällä opintopiirejä Työkalupakki –käsikirjan hyödyntämiseksi valvontatyössä. Vuoden aikana toteutettiin myös laaja asiakastietojärjestelmän käyttöönottokoulutus, yhteensä 12 tilaisuutta, joihin osallistuivat lähes kaikki asiakastyötä tekevät. Khl:n toiminnan ohjauksen yksikön virkamiehet ovat toimineet konsultteina kognitiiviseen ajattelutapaan perustuvan asiakastyön kehittämisessä joko alueellisesti tai aluetoimistoittain järjestetyissä tilaisuuksissa.

Työterveyshuolto ja työkyvyn ylläpito

Vankeinhoitolaitoksen ja Rikosseuraamusviraston työterveyshuoltopalvelut hankittiin pääosin Medivire Oy:ltä. Toimintavuonna sairaspöissaoloja oli kaikkiaan 49 748 päivää eli keskimäärin 15,7 päivää / henkilö. Lyhyiden, alle kolme päivää kestäneiden sairaspöissaolojen osuus oli Vankeinhoitolaitoksessa 49,8 (52,3) prosenttia, Kriminaalihuoltolaitoksessa 71,9 prosenttia ja Rikosseuraamusvirastossa 65,9 prosenttia.

Työkyvyn ylläpitämiseen tähtäävää **tyky-toiminta** on jo vakiintunut osaksi normaalia toimintaa. Kaikissa vankiloissa ja useissa Kriminaalihuoltolaitoksen aluetoimistoissa toimii tyky-ryhmä, joka vastaa toiminnan suunnittelusta. Vuonna 2001 painopistealueita tyky-toiminnassa olivat työyhteisöjen ilmapiirin parantaminen ja ilmapiirikartoituksessa esiin tulleiden epäkohtien korjaaminen.

Henkilöstöön kohdistuvaan väkivaltaan on viime vuosina kiinnitetty erityistä huomiota. Syksyllä 2001 valmistui oikeusministeriön työryhmän valmisteleva toimintapolitiikka vankeinhoitotyössä esiintyvän väkivallan vähentämiseksi, joka on jatkoa vuonna 1999 tehdylle tutkimukselle "Väkivalta vankeinhoitotyössä". Asiasta järjestettiin kolme laajaa koulutustilaisuutta, joiden pohjalta vankilat valmistelevat omat toimintaohjeensa.

Kertomusvuonna päättyi myös yhteistyössä Työterveyslaitoksen kanssa toteutettu valvontahenkilöstön työssä selviytymistä koskeva hanke, jonka tuloksena vankiloiden Tyky-toimintaa systematisoitiin ja ohjattiin työyhteisön todellisten tarpeiden mukaan.

2.2.2 Vankeinhoito

2.2.2.1 Vankien aktivointi

Tavoitteet ja tulokset 2001:

1. Työ- ja toimintakyvyn arviointi laadittiin lähes kaikille yli 6 kk:n rangaistusta suorittaville kolmen kuukauden kuluessa rangaistuksen suorittamisen alkamisesta.

2. Vangeista 63 % osallistui aktiivitoimintoihin, kun tavoitteena oli 70%. Toimintoihin sijoittamattomien määrä sai tavoitteiden mukaan olla enintään 9% vankien kokonaismäärästä; käytännössä toimintoihin sijoittamattomia oli 14 %.

3. Päihdeohjelman suoritti loppuun noin 1550 vankia tavoitteen ollessa 2356 vankia.

4. Päihdeohjelmien lisäksi vankeja osallistui kuitenkin myös muihin tavoitteellisiin ohjelmiin, joissa päihdeongelmia käsiteltiin muiden teemojen ohella.

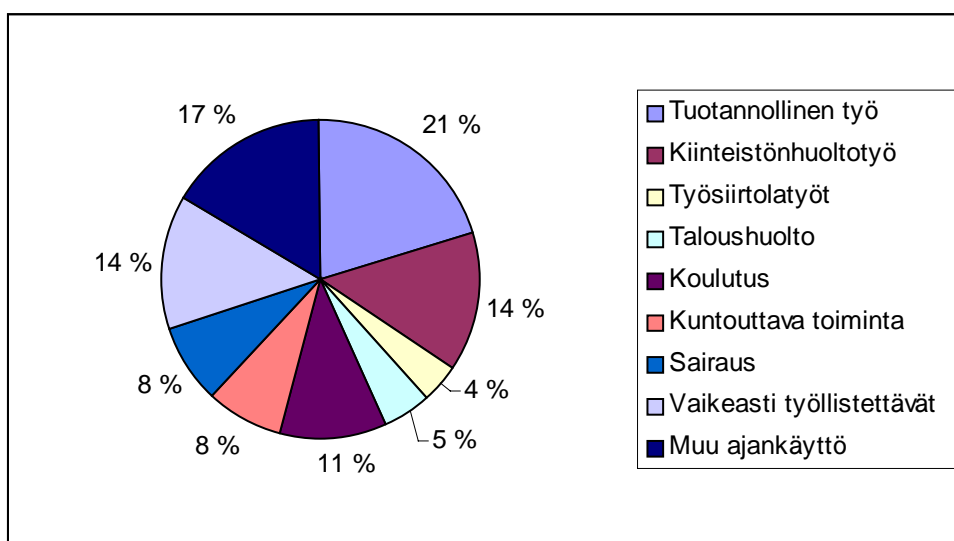
5. Muun rikoksetonta elämäntapaa tukevan toimintaohjelman suoritti loppuun 136 vankia tavoitteen ollessa 302 vankia.

Vangeille työaikana järjestettävää toimintaa ovat työ, koulutus ja muu rangaistuslaitoksen järjestämä tai hyväksymä toiminta. Toiminnan tavoitteena on edistää vangin mahdollisuuksia tulla toimeen yhteiskunnassa vapautumisen jälkeen.

Vangille sopivan toimintamuodon löytämiseksi yli puolen vuoden rangaistusta suorittaville vangeille laaditaan laitoksessa **työ- ja toimintakyvyn arviointi**. Menetelmä otettiin Vankeinhoitolaitoksessa käyttöön vuonna 1999 ja vuoden 2001 lopussa sitä käyttivät kaikki suljetut vankilat ja useimmat avovankilat. Arvioinnissa kartoitetaan mm. vangin päihderiippuvuus, sosiaaliset siteet ja elämäntilanne, laitosturvallisuuden tarve sekä työkyky, taito ja työtahto. Vuonna 2001 arvioitiin yhteensä 3848 vangin työ- ja toimintakyky (2874 eri henkilöä). Työ- ja toimintakyvyn arvioita on tehty vuosina 1997 - 2001 yhteensä 11 823 vangista (6 752 eri henkilöä).

Vuonna 2001 vangeista keskimäärin 63 (64) % osallistui päivittäin toimintoihin. Toimintoihin osallistuminen oli yleisintä työsiirtoloissa ja avovankiloissa ja vähäisintä tutkintavankien kohdalla. Työtoimintaan osallistui keskimäärin 44 % vangeista, koulutukseen 11 % ja muuhun toimintaan 8 % vangeista.

Kuvio: Vankien ajankäytön jakautuminen vuonna 2001 (% vankipäivistä)

2.2.2.2 Järjestys ja turvallisuus

Tavoitteet ja tulokset 2001:

Vankiloissa esiin tullut väkivalta joko väheni tai pysyi lähes ennallaan suhteessa vankimäärään.

Vankiloiden säilytysvarmuus parani. Karkaamiset ja luvatta poistumiset vähenivät huomattavasti. Poistumisluparikkomuksissa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia.

Päihdevalvonnassa toteutettiin kattava päihdetestausjärjestelmä: päihdetestejä tehtiin noin 80 prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. Päihdeettömillä osastoilla suoritettiin säännöllisiä satunnaisotantaan perustuvia päihdetestejä siten, että jokainen vanki testattiin vähintään kerran kuussa.

Kaikissa laitoksissa suoritettiin päihdevalvonnan erityistarkastus yksi tai kaksi kertaa vuodessa.

Laitosjärjestys

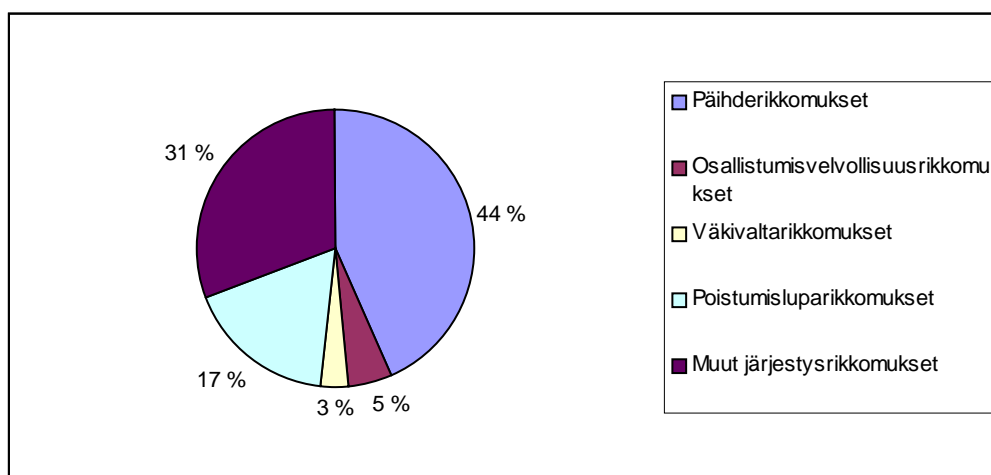
Vankiloissa esiintyvään **väkivallan vähentämiseen** on viime vuosina kiinnitetty erityistä huomiota. Vuonna 2001 valmistui oikeusministeriön työryhmän valmisteleva toimintapolitiikka Vankeinhoitolaitoksessa esiintyvän väkivallan vähentämiseksi, jonka pohjalta vankilat laativat omat toimintaohjelmansa vuoden 2002 aikana. Vuoden aikana vankiloissa esiintyvää väkivaltaa mitattiin kurinpitotilastojen väkivaltatapausten määrällä, terveydenhuollon seurannalla vankien välisestä väkivallasta ja henkilökuntaan kohdistuneesta väkivallasta tehtyjen ilmoitusten määrällä sekä omasta pyynnöstään erillään pidettävien määrällä. Väkivallan tilastointia vaikeuttaa piilorikollisuuden suuri osuus.

Vangit saivat elokuun alusta 2001 oikeuden hakea muutosta kurinpitorangaistusta koskevaan päätökseen. Uudistuksen yhteydessä avolaitoksissa siirryttiin suljettujen laitosten kurinpitojärjestelmään ja luovuttiin määräaikaisesta siirtämisestä suljettuun laitokseen ja avolaitosajan menettämisseuraamuksesta. Uuden järjestelmän mukaan kurinpitorangaistuksesta päättää kaikissa tapauksissa vankilan johtaja.

Vuonna 2001 laitoksissa määrättiin yhteensä 932 (984) kurinpitorangaistusta, mikä on 5,3 % vähemmän kuin edellisenä vuonna. Ehdoton yksinäisyysrangaistus määrättiin 615 (614) tapauksessa, joista 43 (10) tapauksessa yksinäisyysaika tai osa siitä jätettiin lukematta rangaistusajaksi. Vangit valittivat vuonna 2001 määrätystä kurinpitorangaistuksestaan käräjäoikeuteen 16 tapauksessa.

Kurinpitorangaistuksista lähes puolet määrättiin päihderikkomuksista. Vain 3,3 % kaikista kurinpitorangaistuksista määrättiin väkivaltarikkomuksista.

Kuvio. Kurinpitörangaistukset vuonna 2001 (N=932)

Vakavista rikkomuksista tehdään rikosilmoitus poliisille. Tyypillisimpiä tällaisia rikoksia ovat huumausainerikokset, karkaamiset ja väkivaltarikokset. Vuonna 2001 laitoksissa tehtiin kaikkiaan 289 (238) rikosilmoitusta, mikä on 21 % enemmän kuin edellisellä vuonna. Ilmoitetuista rikoksista 165 (101) oli huumausainerikoksia, 29 (45) karkaamia, 8 (14) virkamiehen väkivaltaisista vastustamista ja 45 (44) vankien välistä väkivaltaa.

Vanki saadaan myös pitää erillään muista vangeista vankilajärjestyksen vakavaan vaarantamiseen liittyvillä perusteilla. Kyseessä on turvallisuuden ylläpitoon liittyvä toimenpide eikä kurinpitörangaistus. Kertomusvuoden aikana oli tämän säännöksen perusteella erillään pidettynä 5 (14) vankia.

Mikäli vanki pelkää oman turvallisuutensa puolesta, häntä voidaan pitää erillään myös omasta pyynnöstään. Omasta pyynnöstään erillään pidettäviä vankeja oli vuoden aikana keskimäärin 96 (91).

Terveystieteiden henkilöstön tekemässä seurannassa raportoitiin vankien välisestä väkivallasta 61 (69) kertaa, mikä on 12 % vähemmän kuin edellisellä vuonna. Raportteja tehtiin 5,3 (6,6) sataa tuhatta vankipäivää kohden.

Henkilökuntaan kohdistuvasta väkivallasta tai sen uhasta tehtiin 127(106) ilmoitusta. Vankilukuun suhteutettuna tapauksia oli 11 (10) sataa tuhatta vankipäivää kohden. Suurin osa (85%) ilmoituksista koski sanallista uhkailua tai painostusta. Ilmoituksen väkivallasta tai sen uhasta tekee väkivallan kohteeksi joutunut työntekijä. Ilmoitusten määrän nousu selittynee ainakin osin ilmoitusmenettelyn merkitykseen kiinnitettyllä huomiolla. Vankiloiden välillä oli selviä eroja ilmoituskäytännössä.

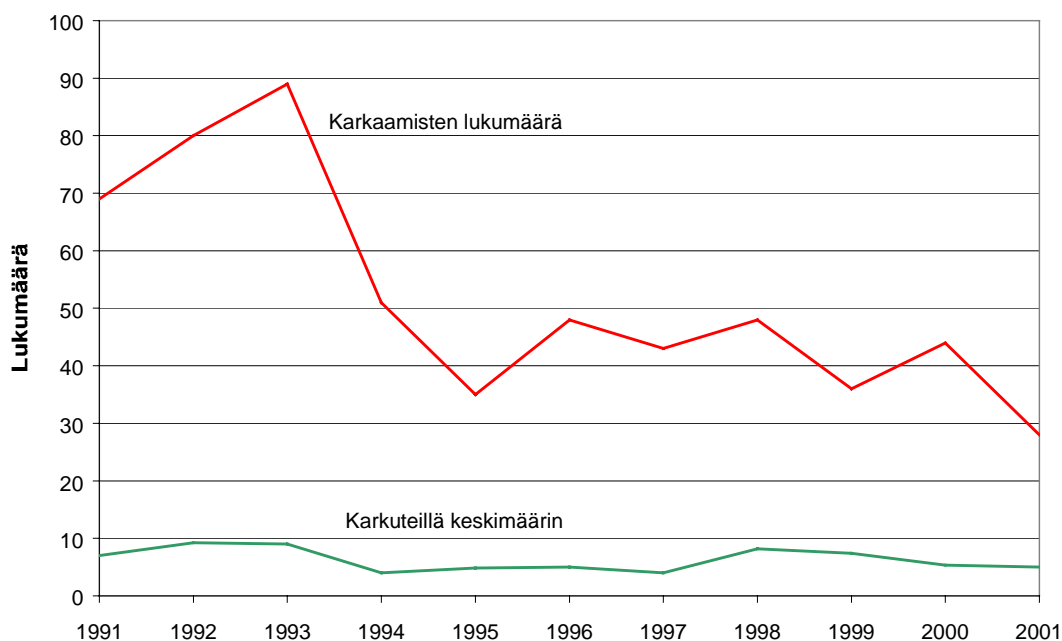
Karkaamiset ja luvatta poistumiset

Vuonna 2001 karkaamiset tai niiden yritykset vähentyivät reilulla kolmanneksella. Vuonna 2001 suljetusta laitoksesta karkasi 28 (44) vankia ja 5 (9) yritti karata. Erityisen paljon vähentyivät vankilan karkaamiset vankilan sisäpuolelta tai vankila-alueelta.

Karkaamisista ja sen yrityksistä 8 tapahtui vankilan sisäpuolelta ja 5 vankilan aidatun tai muurin ympäröimän välittömän alueen ulkopuolelta esimerkiksi työmaalta tai urheilukentältä. Lisäksi karkaamia tapahtui sairaalasta 9, vanginkuljetuksesta 2 ja vankia

saattavalta vartijalta 9. Yli kolmasosa karanneista tai karkaamista yrittäneistä saadaan heti kiinni. Vuoden lopussa karkumatalla oli vain 5 (7) vankia.

Kuvio: Karkaamiset ja karkuteillä olevat vuosina 1991-2001

Myös luvatta poistuminen avolaitoksista vähentyi lähes kolmanneksella. Avolaitoksesta poistui vuonna 2001 luvatta 38 (56) vankia.

Päihdevalvonta

Vankiloiden päihteiden vastainen toiminta perustuu vuonna 1999 vahvistettuun päihdestrategiaan. Vuonna 2001 ilmestyi päihdestrategian toinen osa, **päihdevalvonnan käsikirja**, joka on laitosten henkilökunnalle suunnattu päihdevalvontaa ja tarkastustoimintaa koskeva käytännön ohjeistus. Uusia laitoksia suunniteltaessa päihdevalvonnan vaatimukset on otettu huomioon jo suunnitteluvaiheessa.

Vuonna 2001 vankiloiden päihdevalvontaan panostettiin usealla eri tavalla. Vuoden aikana vankiloissa tehtiin kaikkiaan 17 849 **päihdetestiä**, joka on noin 80 prosenttia enemmän kuin edellisellä vuonna. Testeistä suurin osa (92%) oli avolaitoksissa ja suljettujen laitosten päihdeettömillä osastoilla suoritettuja satunnaistestejä. Näillä osastoilla jokainen vanki testattiin vähintään kerran kuussa.

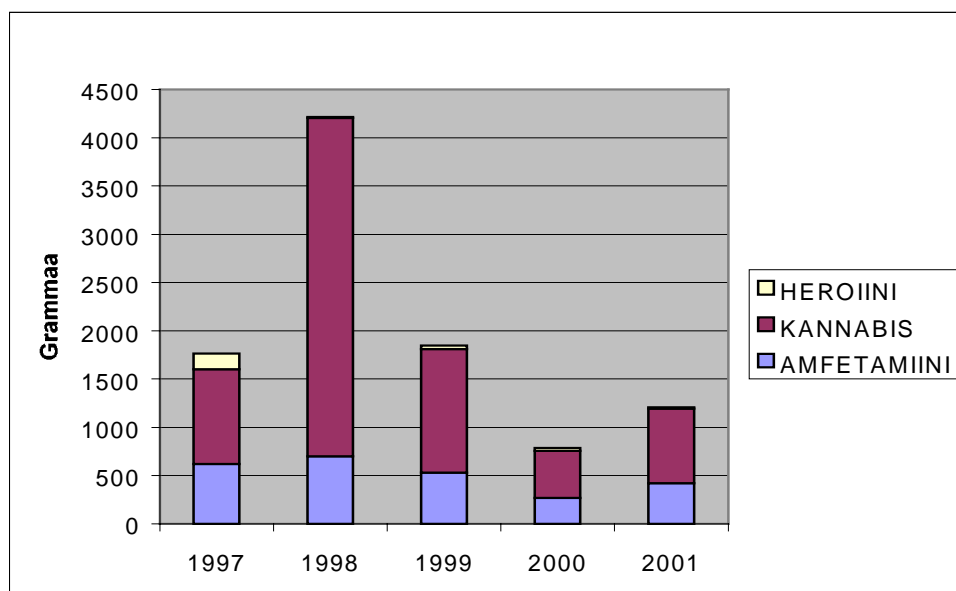
Vuoden aikana valmisteltiin myös uusia testausmenetelmiä. Laki, joka mahdollisti syljestä tehtävien päihdetestien käytön vankiloissa tuli voimaan helmikuun alussa, ja sylkitestauksen kokeiluprojekti käynnistettiin neljässä laitoksessa. Vuoden aikana päihdetestejä tehtiin syljestä kaikkiaan 689 kappaletta. Sylkitestejä ei kokeilussa kuitenkaan todettu riittävän luotettaviksi, joten niitä ei toistaiseksi otettu käyttöön vankiloissa.

Päihdevalvonnan erityistarkastuksia suoritettiin vankiloissa kaikkiaan 48 kappaletta. Erityistarkastuksissa on ollut mukana myös muita viranomaisia ja viranomaisyhteistyötä

onkin tehostettu kaikilla valvonnan osa-alueilla. Vankiloihin on sijoitettu useita huume-koiria, joita on käytetty mm. erityistarkastuksien toteuttamisessa.

Tehostetun valvonnan seurauksena vankiloissa takavarikoitiin vuonna 2001 viime vuotta huomattavasti enemmän huumausaineita. Vuoden aikana takavarikoitu kannabis-, amfetamiini ja heroiinimäärä oli yhteensä vähän yli 1207 (787) kg.

Kuvio: Vankiloista löydetyt huumausaineet 1997-2001

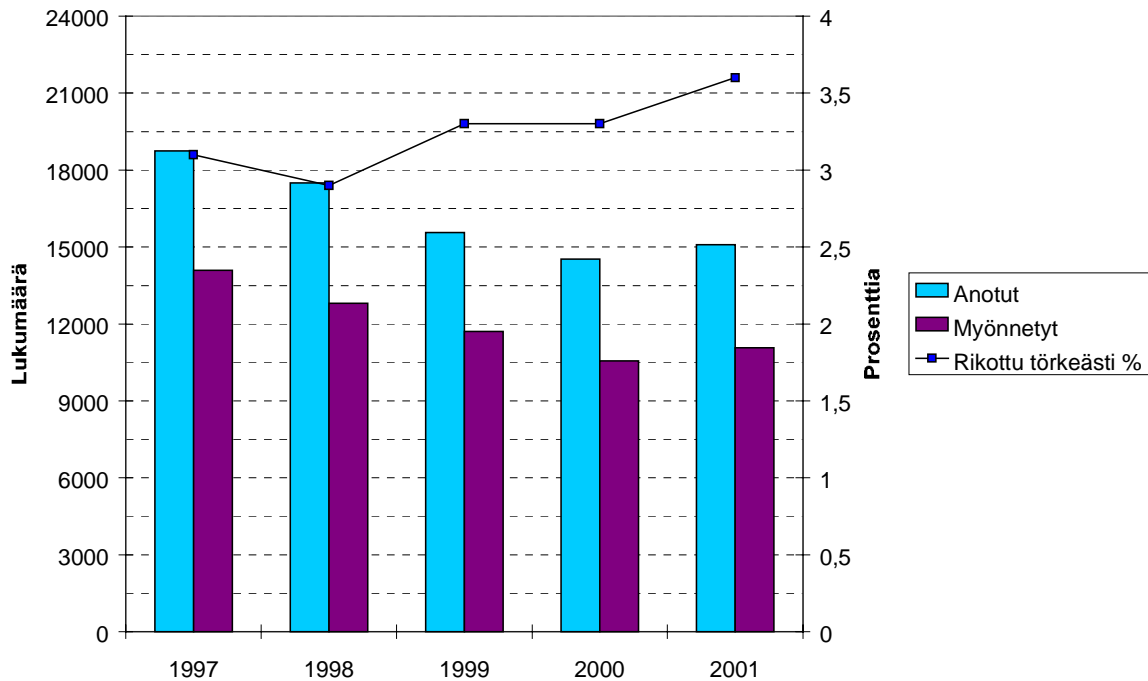

Vangille voidaan myöntää **poistumislupa** kun vankilassaoloajasta on kulunut puolet tai kun kysymyksessä on erittäin tärkeä syy. Poistumislupa myönnetään jos on todennäköistä, että hän noudattaa lupaehtoja..

Suurimman osan (93%) poistumislupa-anomuksista ratkaistaan vankilassa. Rikosseuraamusvirasto ratkaisee anomukset mm. silloin, kun vanki suorittaa rangaistusta erityisen törkeästä huumausaine- tai väkivaltarikoksesta tai kun vanki ei ole Suomen kansalainen. Elinkautisvankien ja pakkolaitokseen eristettyjen poistumisluvista päättää Vankeinhoitolaitoksen ylijohdaja.

Käytetyistä poistumisluvista lupaehdot täytettiin 92-prosenttisesti. Törkeästi lupaehtoja rikoneiden vankien osuus pysyi lähes ennallaan 3,6 (3,3) prosentissa. Poistumisluvulta palaamatta jättäneiden osuus vähentyi: vuoden aikana poistumisluvulta jätti palaamatta 357 (351) vankia, eli 3,3 prosenttia käytetyistä poistumisluvista.

Kuvio: Poistumisluvat vuosina 1997-2001

Vanginkuljetus

Vankeinhoitolaitos huolehtii vankien kuljettamisesta laitoksesta toiseen. Vankilapaikkakunnalla vankila hoitaa vankien kuljetuksen ja vartioinnin oikeudessa. Paikallisen vanginkuljetuksen kustannukset vuonna 2001 olivat 5,9 miljoonaa markkaa.

Muulla olevaan oikeuden istuntoon vangit toimitetaan Vankeinhoitolaitoksen kuljetusreitillä varrella oleville paikkakunnille, josta poliisi hoitaa jatkukuljetuksen, tai poliisi hakee vangin vankilasta oikeuden istuntoon.

Vuonna 2001 Vankeinhoitolaitoksella oli kaksi vanginkuljetuslinjaa rautateillä ja yhdeksän linja-autolinjaa, jotka yhtä linjaa lukuun ottamatta ajettiin Vankeinhoitolaitoksen linja-autoilla. Aikataulunmukaisen vanginkuljetuksen menot olivat 9,6 miljoonaa markkaa.

2.2.3 Kriminaalihuolto

Työajankäytölle asetetut tavoitteet

Tulostavoitteiden arviointi	Toteutunut	2001	
	2000	tavoite	toteutunut
Työajan käyttö	%	%	%
Ehdollisesti rangaistujen nuorten valvonta	15,6	17	15
Nuorisorangaistuskokeilu	2,9	3	4
Ehdonalaisesti vapautuneiden valvonta	17,8	19	19
Yhdyskuntapalvelu	63,7	61	62
	100	100	100

Arvio toteutumisesta:

Työajan käytön arviointi perustuu toukokuussa 2001 aluetoimistoissa tehtyyn seurantaan. Työajan käytössä ei näyttäisi sen perusteella tapahtuneen suuria muutoksia.

2.2.3.1 Yhdyskuntapalvelu

Yhdyskuntapalveluun kohdistui 62 % (64 % vuonna 2000) aluetoimistojen työajasta. Tästä yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanoon käytetystä kokonaistyöajasta kului palvelupaikkojen huoltoon 8,5% (10 % vuonna 2000) ja soveltavuuden arviointiin 30% (32 % vuonna 2000).

Soveltavuuden arviointi. Laaditaan yhtenäiset ja kattavat soveltavuuden arvioinnin perusteet ja luodaan yhtenäiset käytännöt, joiden tavoitteena on yhdenvertaisen kohtelun turvaaminen, tukitoimien oikea kohdentaminen, palvelusta suoriutumisen reaalin arviointi sekä palvelupaikan tarkoituksenmukainen valinta.

Arvio toteutumisesta:

Soveltuvuus selvityksiä pyydettiin saman verran kuin edellisvuonna, noin 8900. Soveltuvuus selvityksiä tehtiin 7 200, noin 100 enemmän kuin edellisvuonna.

Soveltavuuden arviointia on käsitelty aluetoimistojen koulutus tilaisuuksissa ja kokouksissa. Aluetoimistojen sisällä on pyritty yhtenäiseen käytäntöön. Seuraavana vaiheena on käsitellä soveltavuuden arvioinnin kriteereitä alueellisissa tilaisuuksissa. Asiakastietojärjestelmä mahdollistaa vuonna 2002 seurannan ja antaa nykyistä paremmat mahdollisuudet kehittää soveltuvuus selvitystyötä.

Toimeenpanon alkaminen.

Yhdyskuntapalvelun toimeenpano alkaa viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun yhdyskuntapalveluun tuomittu on määrätty ilmoittautumaan aluetoimistossa palvelun aloittamista varten.

Toteutumisen arviointi:

Vuoden aikana aloitettiin 3 193 yhdyskuntapalvelun toimeenpanoa, edellisvuonna 3315. Toimeenpano alkoi 68% tapauksista asetetun tavoitteen mukaisesti. Edellisvuonna vastaava luku oli 75%. Toimeenpanon alkamisen hidastuminen on johtunut lähinnä palvelupaikan järjestämisen vaikeutumisesta. Toisaalta yhdyskuntapalveluun tuomittujen tausta on vaikeutunut ja siitä syystä soveltuvan palvelupaikan järjestäminen on ollut aikaisempaa vaativampaa.

Loppuun suorittaminen.

Vähintään 85 % yhdyskuntapalvelun aloittaneista suorittaa rangaistuksensa loppuun.

Toteutumisen arviointi:

Vuoden 2001 aikana suoritti yhdyskuntapalvelun aloittaneista 85% rangaistuksensa loppuun yhdyskuntapalveluna. Luku on hieman vähentynyt edellisvuodesta, jolloin se oli 87%.

Säädösten uudistaminen.

Yhdyskuntapalvelujen täytäntöönpanon varmistamiseksi sekä palvelupaikkojen säilymiseksi tarvitaan tarkennuksia säädöksissä. Myös tuomittujen yhdenvertainen kohtelu edellyttää muutoksia yhdyskuntapalvelulakiin. KHY määrittelee tarvittavat lainsäädäntömuutokset ja vankeinhoito-osasto neuvottelee lain muutosten toteuttamisesta lainvalmisteluosaston kanssa. Tarvittaessa KHY uudistaa yhdyskuntapalvelusta annetut ohjeet.

Toteutumisen arviointi:

Khl on määritellyt tarvittavat säädösmuutokset ja tarkennukset lakiin. Asia on siirtynyt kriminaalipoliittisen osaston hoidettavaksi.

2.2.3.2. Ehdonalaisesti vapautuneiden valvonta

Ehdonalaisesti vapautuneiden valvontaan kohdistui 19 % käytettävissä olevasta työajasta (toteutuma 17,8% vuonna 2000). Tästä työajasta kohdentui 13 % vankiloiden henkilökunnan kanssa tehtävään työhön ja vankien tapaamiseen vankiloissa. Se on vähemmän kuin edellisvuonna (14%) ja vähemmän kuin tavoitteeksi asetettu 15%. Suurin osa työstä, 56% oli varsinaista valvontatyötä, tavoitteeksi oli asetettu 55% (53 % vuonna 2000). Kokeilu- ja kehittämistyön osuus oli 27% (33 % vuonna 2000).

Ehdonalaisesti vapautuneiden valvontapäivien määrä oli 445 118 (465 983). Yhä suurempi osa vangeista ja ehdonalaisesti valvontaan vapautuneista on vakavista väkivaltarikoksista ja huumausainerikoksista tuomittuja ja yhä pidempään vankilassa olleita.

Kriminaalihuoltolaitos on osallistunut ehdonalaista vapauttamista koskevien säädösten uudistamiseen. Ylijohtaja Maija Kukkonen on ollut jäsenenä vankeusrangaistus komiteassa.

Valvontatyölle asetetut tavoitteet:

Toteumatiedot perustuvat aluetoimistojen tekemään selvitykseen syyskuussa 2001.

2.1. Tilanearvio ja valvontasuunnitelma.

Jokaisen valvonta-asiakkaan tilanne arvioidaan erityisesti uusimisriskin ja sitä lisäävän syrjäytymisen ja toisaalta riskiä vähentävien vahvuuksien näkökulmasta. Arvioinnin pohjalta tehdään suunnitelma, jossa määritellään millä tavoin valvonnan edellyttämä yhteydenpito hoidetaan, mitä tavoitteita valvonta-ajalle asetetaan ja miten tavoitteiden toteutumista seurataan.

Toteutumisen arviointi:

Valvottavien määrät ovat pysyneet edellisvuoden tasolla.. Vuoden aikana tuli valvontaan 960 (897) uutta valvottavaa. Vuoden aikana oli valvonnassa yhteensä 2231 (2207) ehdonalaisesti vapautunutta.

Valvontatyössä on vuoden 2001 aikana panostettu erityisesti valvonnan sisällön ja struktuurin kehittämiseen. Tilanekartoituksen ja valvontasuunnitelman tekeminen on aluetoimistojen arvioinnin mukaan edellisvuoden tasoa. Uusista valvottavista 57%:lle on tehty tilanearvio ja valvontasuunnitelma.

2.2. Toimeenpanon alkaminen.

Valvontaan sisältyvä yhteydenpito valvojan ja valvottavan välillä alkaa viipymättä, viimeistään kolmen vuorokauden kuluessa siitä, kun ehdonlaiseen vapauteen päästetty on vapautunut vankilasta.

Toteutumisen arviointi:

Tavoite on toteutunut edellisvuotta paremmin. Noin 82 % (71,4) valvottavista ilmoitettiin valvojalleen viimeistään kolmen vuorokauden kuluessa siitä kun oli vapautunut vankilasta. Aikaisempaa nopeammasta ja tiukemmasta reagointitavasta on tiedotettu valvontaan määrätyille vankiloissa järjestetyissä info-tilaisuuksissa.

2.3. Yhteydenpito

Valvonnan kolmen ensimmäisen kuukauden aikana tavoitteena on vähintään kaksi kertaa kuukaudessa tapahtuva henkilökohtainen yhteydenpito valvojan ja valvottavan välillä.

Toteutumisen arviointi:

Valvottavia tavattiin keskimäärin 1.6 kertaa kuukaudessa. Edellisvuonna tavoite saavutettiin.

2.4. Vaikuttavuus.

Ehdonalaisesti vapautuneiden valvonnan vaikuttavuutta lisätään hyödyntämällä asiakastietojärjestelmää ja strukturoituja työmenetelmiä sekä kehittämällä edelleen verkostoitujia yhteistyömalleja vankilan ja sosiaalipalveluiden kanssa päättyneiden pilottihankkeiden ja kehittämisprojektien tuloksia hyödyntäen.

Toteutumisen arviointi:

Vuoden alussa saatettiin loppuun laaja asiakastietojärjestelmän koulutus. Tietojärjestelmän käyttö aloitettiin kaikissa aluetoimistoissa. Asiakastietojärjestelmä TYYNE on kuitenkin ollut vuoden aikana vielä kehittämis- ja testausvaiheessa. Käyttö aloitettiin yhdyskuntapalvelun toimeenpanosta. Vuoden loppuun mennessä saatiin järjestelmään mukaan kaikki toimeenpanossa olleet valvonnat, yksityisvalvontoja lukuunottamatta.

2.5. Valvonnan sisältö.

Ehdonalaisesti vapautuneiden valvontaan luodaan sisältöjä, jotka edistävät huumausainneiden käyttäjien hoitoon hakeutumista ja vankilassa aloitetun hoidon ja kuntoutuksen kontrolloitua jatkamista. Tehostamisprojektin toteutus on riippuvainen valtioneuvoston huumausainestrategian vuoden 2001 johdosta budjettiin tehtävien lisäysten kohdistamisesta myös ehdonalaisesti vapautuneiden valvontatyöhön.

Toteutumisen arviointi:

Kriminaalihuoltolaitokselle osoitettiin 1 milj. mk vuoden 2001 budjetissa ns. huumerahaa. Organisaatiomuutoksen keskushallinnossa aiheuttaman työmäärän johdosta kehittämishanke saatiin organisoitua vasta vuoden lopussa. Hankesuunnitelma on liitteenä.

2.6. Ohjeet. 1.6.2001.

Koulutuksen, ohjeiden ja viranomaisyhteistyön avulla varmistetaan uusien 1.6.2001 voimaantulevien uusien ohjeiden yhdenmukainen soveltaminen.

Toteutumisen arviointi:

Kirjallinen yhteistoimintasopimus poliisin kanssa on tehty kuudessa aluetoimistossa. Useimmissa aluetoimistoissa on neuvoteltu yhteistyöstä poliisin kanssa ja sovittu menettelytavoista. Aluetoimistojen johtajien arvioinnin mukaan uudet ohjeet ovat jämäköittäneet ehdonalaisesti vapautuvien valvontatyötä.

2.2.3.3. Ehdollisesti rangaistujen nuorten valvonta

Ehdollisesti rangaistujen nuorten valvontaan kohdistui 15% käytävissä olevasta työajasta (15.6 % vuonna 2000). Siitä on henkilötutkintatyön osuus oli 33 % (32 % vuonna 2000).

Valvontapäivät ovat pysyneet edellisvuoden tasolla, vuonna 2001 yhteensä 592 760 ja edellisvuonna 592217. Uusia valvottavia tuli 1154 (1200) ja valvonnassa oli vuoden aikana 2756 (2714).

3.1. Toimeenpanon alkaminen.

Valvontaan sisältyvä yhteydenpito valvojan ja valvottavan välillä alkaa viipymättä, viimeistään 14 päivän kuluessa siitä, kun ehdolliseen rangaistukseen tuomittua koskeva valvontamääräys on annettu.

Toteutumisen arviointi:

Aluetoimistojen tekemän selvityksen mukaan toimeenpanot on kyetty aloittamaan kahden viikon sisällä valvontamääräyksen antamisesta 58%:ssa (59%) tapauksista.

Tilannearvio ja valvontasuunnitelma.

Valvottavan tilanne kartoitetaan syrjäytymisuhan, rikoksen uusimisriskien ja riskiä vähentävien vahvuuksien näkökulmasta. Arvion perusteella laaditaan valvontasuunnitelma, jossa määritellään miten valvonnan edellyttämä yhteydenpito hoidetaan, mitä tavoitteita valvonta-ajalle asetetaan ja miten niiden toteutumista seurataan.

Toteutumisen arviointi:

Aluetoimistojen tekemän selvityksen mukaan tilannearviot ja valvontasuunnitelmien tekeminen on edellisvuoden tasoa, noin 60 %:lle aloitetuista valvonnoista on tehty tilannearvio ja sen perusteella valvonta-ajan suunnitelma.

Yhteydenpito.

Valvonnan kolmen ensimmäisen kuukauden aikana on tavoitteena vähintään kaksi kertaa kuukaudessa tapahtuva henkilökohtainen yhteydenpito valvojan ja valvottavan välillä.

Toteutumisen arviointi:

Tapaamistiheys, keskimäärin 1.4 kertaa kuukaudessa on alhaisempi kuin edellisvuonna (1.5) eikä asetettua tavoitetta ole saavutettu.

Säädösten uusiminen.

Säädökset ehdollisesti rangaistujen nuorten valvonnasta ja henkilötutkinnasta ovat vanhentuneita. KHY osallistuu vuonna 2001 alkavaan nuorten seuraamusjärjestelmän uudistustyöhön.

Toteutumisen arviointi:

Khl:n edustaja on jäsenenä toimikunnassa, jonka tehtävänä on nuoria rikoksentekijöitä koskevan säädösten uusiminen.

2.2.3.4 Nuorisorangaistus

Nuorisorangaistuskokeilu jatkuu. Kokeilusta kootaan edelleen tietoa, jonka avulla nuorisorangaistusta voidaan kehittää.

Nuorisorangaistukseen käytettiin 4% (3%) kokonaistyöajasta. Nuorisorangaistuksen määrät ovat vähentyneet lähes puolella verrattuna edellisvuoteen. Alustavia toimeenpanosuunnitelmia tehtiin 52 (124) ja nuorisorangaistuksia tuomittiin 45 (86). Aloitettuja toimeenpanoja oli vuoden aikana 50 (86).

4.1. Sisältöjen arviointi.

Arvioidaan nuorisorangaistuksen toimeenpanon sisältöä, käytettyjä työskentelyohjelmia ja niiden toimivuutta sekä yksittäisten tehtävien että ohjelmakokonaisuuksien osalta.

Toteutumisen arviointi:

Nuorisorangaistuksen sisältöjen toimivuutta on arvioitu säännöllisesti kokoontuneessa työryhmässä. Työskentelyohjelmia ja ohjelmakokonaisuuksia on kehitetty ja mm. Suutumuksen hallinta -kurssia on päätetty kokeilla myös nuorisorangaistuksessa. Verkostotyön on arvioitu toimivan hyvin. Noin 44% aloitetuista toimeenpanoista on jouduttu keskeyttämään. Sanktiojärjestelmällä ei ole kovinkaan paljon merkitystä jos nuori käyttää kovia huumeita tai hänellä on vaikeita mielenterveysongelmia. Nuorisorangaistus seuraamuksena toimiikin parhaiten nuorilla, joiden päihteidenkäyttö on hallittua ja joilla ei ole suuria, erityistä hoitoa edellyttäviä psyykkisiä ongelmia

4.2. Toimeenpanon alkaminen.

Nuorisorangaistuksen toimeenpano alkaa viimeistään 14 päivän kuluessa siitä, kun nuorisorangaistukseen tuomittu on määrätty ilmoittautumaan aluetoimistossa.

Toteutumisen arviointi:

Toimeenpanon aloittaminen on nopeutunut verrattuna edellisvuoteen. Uusita toimeenpanoista 87% (74%) aloitettiin kahden viikon kuluessa siitä kun nuori on määrätty ilmoittautumaan aluetoimistossa.

4.3. Kokeilun yhteenveto.

Nuorisorangaistuskokeilu päättyy vuoden 2001 lopussa. KHY:ssä kootaan kokemukset kokeilusta siten, että niitä voidaan hyödyntää nuoria koskevan seuraamusjärjestelmän uudistustyössä.

Toteutumisen arviointi:

Nuorisorangaistuskokeilua on päätetty jatkaa vuoden 2004 loppuun. Nuorisorangaistuskokeilusta on valmistunut myös oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen teettämä tutkimus. Nuorisorangaistuskokeilusta ja ehdollisesti rangaistujen nuorten valvonnasta Khl:n toiminnan ohjauksen yksikössä vastaava virkamies on jäsenenä nuoria koskevan seuraamusjärjestelmän uudistamista pohtivassa toimikunnassa.

2.2.3.5 Kriminaalihuoltotyön yleinen kehittäminen

5.1. Asiakastyö.

Koulutuksen ja ohjauksen avulla varmennetaan ja tuetaan kognitiiviseen ajattelutapaan perustuvan asiakastyön, uusien työskentelyohjelmien sekä uuden asiakastietojärjestelmän omaksumista toimintayksiköissä.

Toteutumisen arviointi:

Edellisvuonna aloitettua menetelmäkoulutusta jatkettiin käynnistämällä opintopiirejä Työkalupakki –käsikirjan hyödyntämiseksi valvontatyössä. Vuoden aikana toteutettiin laaja koulutuskokonaisuus asiakastietojärjestelmän käyttöönotosta, yhteensä 12 tilai-

suutta, joihin osallistui lähes kaikki asiakastyötä tekevät. Uusille työntekijöille järjestettiin asiakastyön menetelmistä Työkalupakki-koulutuksia. Khl:n toiminnan ohjauksen yksikön virkamiehet ovat toimineet konsultteina kognitiiviseen ajattelutapaan perustuvan asiakastyön kehittämisessä joko alueellisesti tai aluetoimistoittain järjestetyissä tilaisuuksissa. Suuri joukko Khl:n virkamiehiä osallistui myös VHKK:n järjestämään What works –seminaariin.

Cognitive Skills –kursseja aloitettiin vuoden aikana viisi ja kursseille osallistui yhteensä 29 yhdyskuntaseuraamusasiakasta.. Kriminaalihuoltolaitokselle koulutettiin kuusi uutta ohjaajaa vuoden 2001 aikana. Koulutuksen saaneita ohjaajia on Kriminaalihuoltolaitoksessa vuoden 2001 lopussa yhteensä 19 ja lisäksi Silta-Valmennus ry:ssä kolme. Suut-tumuksen hallinta -kokeilukursseja järjestettiin Välineitä väkivallan vähentämiseksi – hankkeen yhteydessä Jyväskylän ja Helsingin aluetoimistoissa. Kokemukset kurssin soveltuvuudesta yhdyskuntaseuraamustyöhön ovat olleet myönteisiä.

5.2. Vapaaehtoistyö.

Yksityisvalvojien ja muiden vapaaehtoisten asemaa ja tehtäviä tarkistetaan ja laaditaan tarvittava ohjeistus meneillään olevien alueellisten selvitysten pohjalta.

Toteutumisen arviointi:

Selvitys on käynnistetty vuoden 2002 puolella.

5.3. Päihdestrategia.

Valmistellaan yhdyskuntaseuraamusten toimeenpanossa noudatettava päihdestrategia.

Toteutumisen arviointi:

Päihdestrategian valmistelu on aloitettu vuoden 2002 puolella.

5.4. Asiakastietojärjestelmä.

Laaditaan suunnitelma asiakastietojärjestelmän uudistustyön jatkamisesta uuden järjestelmän ensimmäisten käyttökokemusten pohjalta.

Toteutumisen arviointi:

Vuoden aikana on keskitytty korjaamaan asiakastietojärjestelmän puutteita, jotka ovat tulleet ilmi käytön aikana. Tietojärjestelmään on päätetty liittää myös nuorisorangeistuksen toimeenpano sen jälkeen kun vahvistui, että kokeilua jatketaan nykyisen muotoisena vielä vuoden 2004 loppuun. Raportointijärjestelmästä on tehty alustavat suunnitelmat.

5.5. Alueellistamishankkeet.

Kriminaalihuoltoyhdistyksen alueellisia kokeiluja jatketaan.

Toteutumisen arviointi:

Organisaatiouudistuksessa määritelty toimintamalli (kriminaalihuoltojohtajat+ vastuu- aluetoimistot) on käynnistynyt hyvin ja malli tukee alueellisia hankkeita. Myös yhteistyö

Vhl:n aluejohtajien kanssa on käynnistynyt. Alueellisia kehittämishankkeita on jokaisen kriminaalihuoltojohtajan vastuualueella:

Hoitoon sitoutumalla syyttämättä jättäminen –projekti (Rovaniemen aluetoimisto)

Janus –projekti (Hämeenlinnan ja Lahden aluetoimistot)

HYPHER –yhteistyöhanke (Oulu)

Sori- projekti ja Polku –projekti (Lappeenrannan aluetoimisto)

5.6. Projektit.

Kriminaalihuoltoyhdistyksen projektit toteutetaan seuraavasti:

Sopentuvan leirikeskus	411 500 mk
Tampereen aluetoimiston projekti I: Palveluohjauksen vakiinnuttaminen kunnallisen sosiaalitoimen ja KHY:n yhteistyönä	112 000 mk
Tampereen aluetoimiston projekti II: Vaativan asiakastyön kehittäminen valvonnoissa ja yhdyskuntapalvelussa	178 000 mk
	701 500 mk

Toteutumisen arviointi:

Sopentuvan leirikeskusta on käytetty aluetoimistojen asiakastyössä ja asiakastyön kehittämistä koskevissa koulutustilaisuuksissa. Leirinkeskusta ovat käyttäneet myös pohjoisen vankilat esim. erilaisten leirien järjestämiseen joko yksin tai yhdessä Khl:n aluetoimistojen kanssa.

Muut em. kehittämishankkeet on toteutettu osana normaalia kehittämistyötä ja niihin on myönnetty riittävät määrärahat. Hankkeista on valmistunut raportit vuoden 2002 alussa. Lisäksi on toteutettu Välineitä väkivallan vähentämiseksi -projekti, josta on myös valmistunut raportti vuoden 2001 lopussa.

5.7. Täydennyskoulutus.

Selvitetään Vankeinhoitolaitoksen ja Kriminaalihuoltolaitoksen henkilöstön yhteisen koulutuksen tarve ja toteuttamiskeinot.

Toteutumisen arviointi:

Välittömästä yhteisestä koulutustarpeesta valmistui työryhmän esitys marraskuussa. Täydennyskoulutusta koskeva laaja tavoite on määriteltävä KPO:n ja VHKK:n vuoden 2002 tulostavoitteissa..

5.8. Organisaatiouudistus.

Laki rangaistusten täytäntöönpanon hallinnosta ja siihen liittyvät alemmanasteiset säädökset tulevat voimaan hallituksen esityksen mukaan 1.8.2001. Kriminaalihuoltoyhdistys ja vankeinhoito-osasto pyrkivät siihen, että organisaatiouudistuksella toteutetaan yhdyskuntaseuraamuskeskuksen itsenäinen päätösvalta ja tasa-arvoinen asema suhteessa vapausseuraamusviraston muihin yksikköihin tulosneuvotteluissa, talousarvio-, toiminta- ja taloussuunnittelussa sekä näiden suunnitelmien toteutumisen seurannassa.

Toteutumisen arviointi:

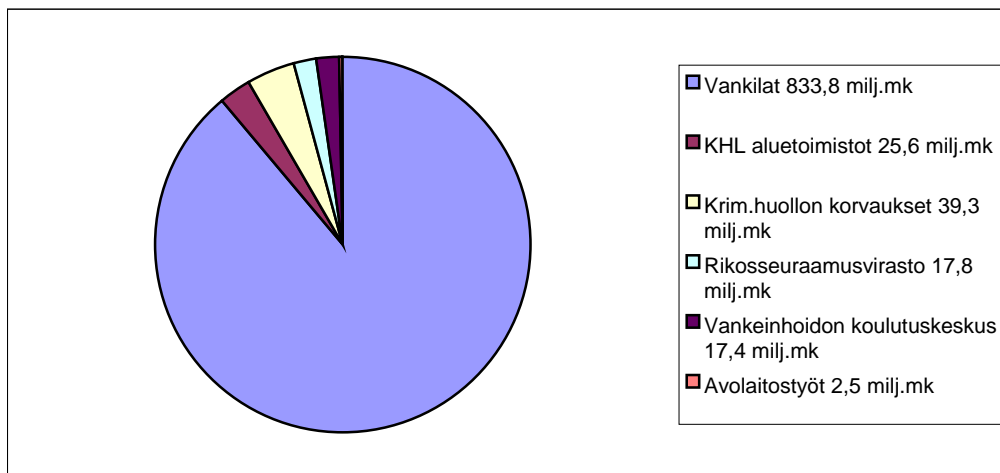
Organisaatiouudistuksen toteutumista Kriminaalihuoltolaitoksen näkökulmasta on arvioitu valtion tilintarkastajille toimitetussa muistiossa. (liitteenä).

2.3 Määrärahojen käytön tarkastelu

Rangaistusten täytäntöönpanon menot voidaan valtion talousarvion rakenteen mukaisesti ryhmitellä toimintamenoihin, investointeihin sekä kriminaalihuoltotyöhön suoritettavaan valtionavustukseen. Toimintamenot sisältävät mm. Vankeinhoitolaitoksen henkilökunnan palkat, vankien ylläpidon, tuotantotoiminnan ja kiinteistöhoidon menoja. Vankeinhoitolaitoksen investoinneilla tarkoitetaan vankiloiden uudisrakentamista ja peruskorjauksia. Muut investointimenot tarkoittavat lähinnä puolustusministeriön, liikenneministeriön ja opetusministeriön hallinnonaloille kohdentuvia työsiirtolaitoja. Kriminaalihuollon korvaukset muodostuvat lähinnä Kriminaalihuoltoyhdistykselle myönnettävistä valtionavuuista ajalta 1.1.-31.7.2001.

Vuoden 2001 talousarviossa ja lisätalousarvioissa myönnettiin rangaistusten täytäntöönpanon (luku 25.50) menoihin 938 010 000 markkaa, mistä Vankeinhoitolaitoksen toimintamenoihin 895 580 000 markkaa. Määrärahan jakautuminen on esitetty allaolevassa taulukossa.

Kuvio. Rangaistusten täytäntöönpanon määrärahat 2001

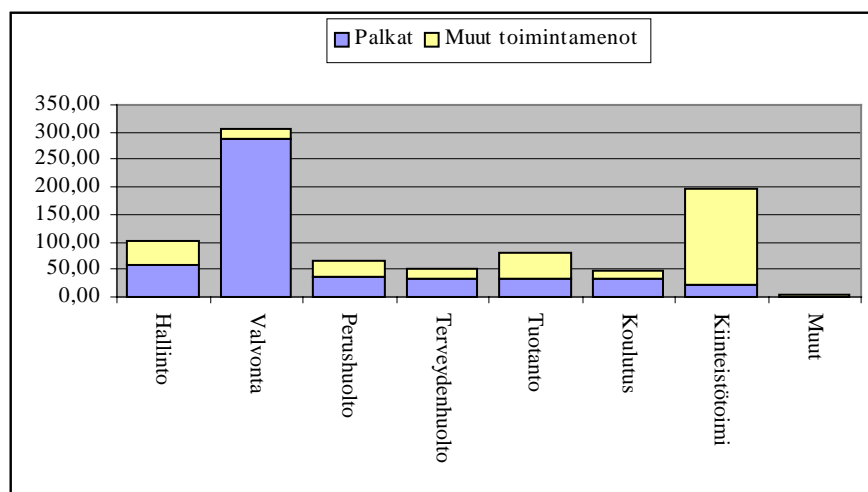

Taulukko: Vankeinhoitolaitoksen toimintamenot ja tulot (1 000 mk, 1997 – 2001)

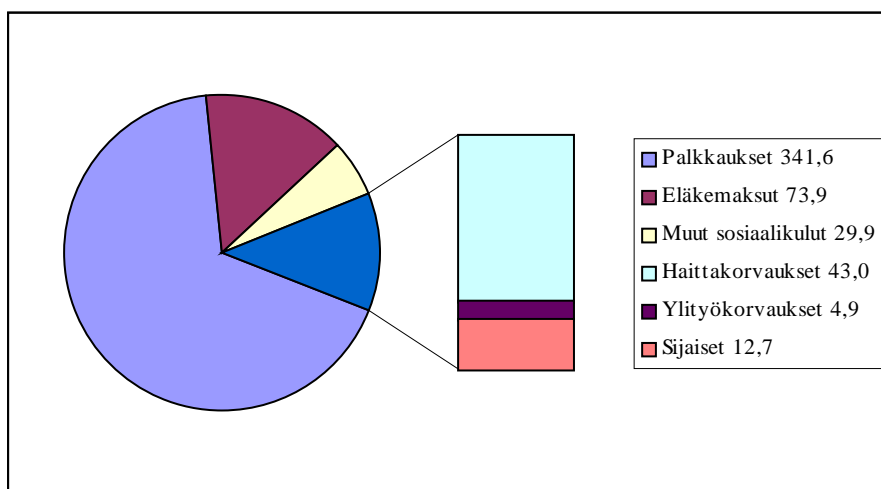
	Toiminta- menot	Tulot	Keski- vanki- luku	Toiminta- menot /vanki	Tulot /vanki
1997	660 509	79 242	2 974	222,1	26,6
1998	688 202	74 263	2 809	245,0	26,4
1999	692 953	69 206	2 743	252,6	25,2
2000	692 055	66 779	2 855	242,4	23,4
2001	850 720	59 754	3 135	271,4	19,1
Muutos % 2000/2001	22,9 %	- 10,5 %	9,8 %	12,0 %	-18,4%

Toimintamenojen kasvu 2000/2001 on suurimmalta osaltaan vuokramenojen kasvusta (109,9 milj.mk). Palkkausmenot kasvoivat edellisestä vuodesta oli 26,6 milj.mk. Muilta osin kasvu selittyy kustannustason muutoksella ja vankimäärän kasvulla.

Tulojen lasku on näennäinen ja aiheutuu budjetoinnin muutoksesta. Vuonna 2001 käynnistettiin nettobudjetoinnin kokeilu Satakunnan vankilassa. Vankila nettoutti toiminatamomentille 14 milj.mk .

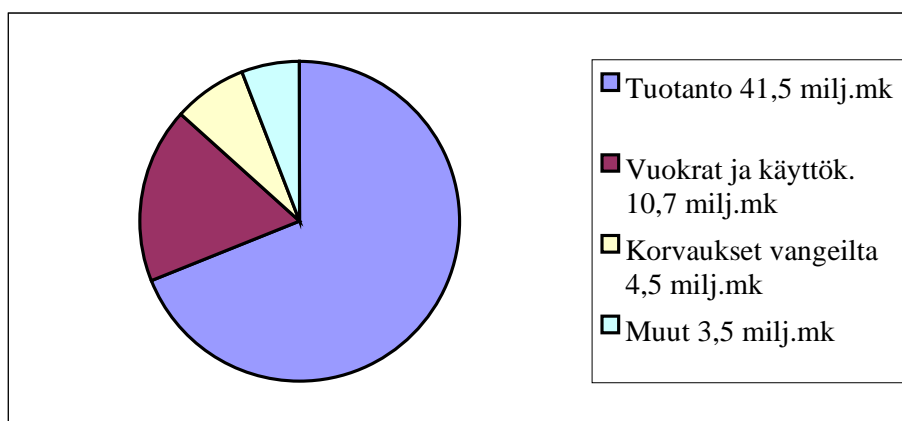
Kuvio: Vankeinhoitolaitoksen toimintamenot toiminnoittain 2001 (850,7 mmk)

Kuvio 7. Henkilöstön palkkausmenot (toimintamenot) 2001 (506,1 mmk)

Kuvio 9. Rangaistusten täytäntöönpanon tulot 2001

(mom. 12.25.50 yht 60,2 milj.mk)

2.4 Maksullinen toiminta

Oikeusministeriön ja eräiden hallinnonalan virastojen suoritteiden maksuja koskeva asetus annettiin 30.11.2001. Aseus tuli voimaan vuoden 2002 alusta. Asetuksessa on rikosseuraamusviraston tehtäväalueen osalta säädetty seuraavista suoritteista:

3 §: Liiketaloudelliset suoritteet

Valtion maksuperustelain 7 §:ssä tarkoitettuja suoritteita, jotka tämän asetuksen 1 §:ssä mainitut viranomaiset hinnoittelevat liiketaloudellisen perustein, ovat rangaistusten täytäntöönpanon tehtäväalueella:

8) vankien toiminnoissa tuotetut suoritteet sekä vankeinhoitolaitoksen sairaaloissa suoritettavat mielentilatutkimukset

9) vankeinhoitolaitoksen henkilöstön palvelussuhdeasunnot

10) ateriakorvaukset vankeinhoitolaitoksen henkilöstöltä ja vierailijoilta. Korvausta ei peritä ruoasta ja majoituksesta vangin omaiselta tai muulta läheiseltä ihmiseltä, silloin kun laitoksessa käynti liittyy vangin rangaistusajan käyttöä koskevan yksilöllisen suunnitelman toteutukseen. Rikosseuraamusvirasto päättää maksuttomuuden tarkemmista perusteista.

4 § Hinnoittelu laitosmyymälöissä

Vankeinhoitolaitoksen laitosmyymälöissä peritään tuotteista niiden hankinta lisättynä rahti- tai muilla vastaavilla menoilla. Vaihtoehtoisesti voidaan käyttää hankintahintojen perusteella vahvistettua vakiohintaa. Jos viranomainen on vahvistanut tuotteen hinnan, peritään tämä hinta

Maksullisen toiminnan kannattavuuslaskelmat kustannusvastaavuuslaskelmina esitetään seuraavassa työtoiminnan, palvelussuhdeasuntojen ja laitosmyymälöiden osalta. Mielentilatutkimuksista ja avolaitosvankien palkoista pidettävistä ruoka- ja ylläpitokorvauksista esitetään keskeiset taloustiedot. Edelliseen vuoteen verrattuna laskelmien keskeiset muutokset ovat aiheutuneet Vankeinhoitolaitoksen kiinteistöjen siirrosta Senaatti-kiinteistöille ja siitä, että aiemmin kiinteistöjen osalta laskelmiin sisältyneet poistot ja korot näkyvät laskelmissa vuodesta 2001 alkaen vuokramenoina. Laskelmien ryhmitelyä on muutettu tarkastusviraston edellyttämällä tavalla eli poistot ja korot on siirretty erilliskustannuksista yhteiskustannuksiin.

2.4.1 Työtoiminnan kustannusvastaavuus ja hintatuki

Teollisen tuotannon työaloista merkittävin on puusepänteollisuus, jonka tärkeimpiä tuotteita ovat massiivipuukalusteet, puutarhakalusteet, puolustushallinnolle tehtävät ammuslaatikot, käyttö- ja lahjaesineet sekä hirsimökit ja tilaelementit. Toinen merkittävä työala on metalliteollisuus, jossa valmistetaan mm. kalusteita puolustushallinnolle sekä tehdään alihankintatyötä teollisuudelle. Käsitöistä merkittävimpiä olivat verhoilu- ja entisöintityöt, kirjansidontatyöt, pienimuotoiset taontatyöt sekä käsityönä tehtävien koriste- ja käyttöesineiden valmistus.

Vankeinhoitolaitoksen hallinnassa oli valtion maata noin 9 300 ha. Maa-alasta noin 1 300 ha oli viljelyksessä ja noin 4 000 ha metsätaloudeksi laskettavassa käytössä. Loppuosa maasta on tie- ja tonttimaata, joutomaata tai turvetuotannossa 1970-luvulla tehtyjen luovutus sopimusten perusteella. Luonnonmukaista maataloutta harjoitetaan 8 laitoksessa. Alkuperäiskarjarojuja kasvatetaan kolmessa laitoksessa.

Työtoiminnan kustannusvastaavuus ja hintatuki

TUOTOT	1999	2000	2001
Toiminnan tuotot			
Myyntituotot	44 973 124	40 984 320	46 720 366
Muut tuotot	3 957 964	6 332 574	7 077 342
Tuotot yhteensä	48 931 088	47 316 894	53 775 708
KUSTANNUKSET			
Toiminnan erilliskustannukset			
Raaka-aineet ja tarvikkeet	-21 157 360	-19 165 766	-23 676 396
Henkilöstökustannukset	-14 591 323	-15 222 451	-14 397 559
Muut erilliskustannukset	-28 778 058	-28 873 725	-25 724 101
Vyörytetyt kiinteistömenot			-24 419 217
Vankeinhoitolaitoksen käyttö	7 592 357	7 863 004	8 920 041
Erilliskustannukset yhteensä	-56 934 384	-55 398 938	-79 297 232
KÄYTTÖJÄÄMÄ	-8 003 296	-8 082 044	-25 521 524
Osuus yhteiskustannuksista			
Tukitoimintojen kustannukset	-2 492 499	-1 622 972	-1 666 433
Poistot	-13 410 337	-13 767 536	-4 521 994
Korot	-13 396 114	-10 815 197	-2 995 719
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	-29 298 950	-26 205 705	-9 184 146
Kokonaiskustannukset yhteensä	-86 233 334	-81 604 643	-88 481 378
Alijäämä	-37 302 246	-34 287 749	-34 705 670
Kustannusvastaavuus	57	58	61
HINTATUKI			
Myönnetty	13 500 000	16 500 000	35 871 566
Käytetty	11 105 022	8 428 434	33 326 790

Kustannusvastaavuus- ja hintatukilaskelmien laskentaperusteita on tarkennettu edellisvuodesta työtoiminnan käytössä olevien tilojen osalta. Laskentaperusteita joudutaan jatkossa tarkentamaan työtoiminnan käytössä olevien maa-alueiden osalta.

Laskelmassa on kustannuksista vähennetty Vankeinhoitolaitoksen käyttöön tuleva tuotannon osuus 8,9 milj.markkaa. Vankeinhoitolaitoksen käyttöön tulevasta osuudesta suurin osa koostuu Hämeenlinnan vankilan ja sen pesulan koko Vankeinhoitolaitosta palvelevasta toiminnasta. Toinen huomattava vankeinhoito-laitoksen käyttöön tuleva osuus koostuu Naarajärven vankilan kunnostamista ja muille laitoksille toimittamista ajoneuvoista

Hintatuki

Hintatuen laskentaperusteissa otetaan henkilöstön palkkausmenoista mukaan tuotannon hallinnon, markkinoinnin ja myymälöiden henkilöstöpalkat kokonaisuudessaan. Tuotannollisen työn henkilöstön palkkauksista otetaan laskelmissa huomioon puolet palkkausmenoista, valmentavan työn palkkausmenoja ei sisällytetä hintatukilaskelmaan, koska ne on katsottava lähinnä vankeinhoidollisiksi kustannuseriksi. Hintatuki määräytyy Vankeinhoitolaitoksen talousarvion tulojen ja menojen perusteella. Hintatuki eroaa kustannusvastaavuuslaskelman alijäämästä, koska hintatukilaskelmassa ei oteta huomioon mm. korkoja, poistoja eikä työllistettyjen palkkausmenoja.

Vuoden 2001 talousarviossa työtoiminnalle myönnettiin 27 800 000 markan hintatuki. Vuoden 2000 hintatuesta siirtyi vuodelle 8 071 566 mk, joten työtoimintaan oli käytettävissä hintatukena 35 871 566 mk. Vuodelle 2002 siirtyi käytettäväksi 2 544 776 mk.

2.4.2 Palvelussuhdeasuntojen kustannusvastaavuus ja hintatuki

Vankeinhoitolaitoksen hallinnassa on noin 770 henkilökunnan asuntoa. Keskimääräinen neliövuokra on noin 19 mk. Valtion palvelussuhdeasunnoista vuokraamisperusteista annetut päätökset kumottiin vuonna 1996 Valtionneuvoston päätöksellä (716/1966). Tämän jälkeen palvelussuhdeasuntojen vuokra määräytyy maksuperustelain 7 §:n nojalla. Vankeinhoitolaitoksen palvelussuhdeasuntojen vuokria ei ole tarkistettu em. muutosten jälkeen.

TUOTOT	1999	2000	2001
Maksullisen toiminnan tuotot			
Vuokrat ja käyttökorvaukset	10 295 078	10 329 742	10 119 608
Muut tuotot	15 357	18 858	15 560
Tuotot yhteensä	10 310 435	10 348 600	10 135 168
KUSTANNUKSET			
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset			
Henkilöstökustannukset	-393 698	-363 574	-785 310
Lämmitys, sähkö ja vesi	-2 107 160	-2 889 060	-3 399 721
Kunnossapito	-1 766 500	-1 252 860	-1 208 559
Muut kustannukset	-1 935 528	-1 966 681	-1 933 251
Kiinteistövuokrat			-13 142 320
Erilliskustannukset yhteensä	-6 202 886	-6 472 175	-20 469 161
Käyttäjäämä	4 107 549	3 876 425	-10 333 993
Maksullisen toiminnan osuus yhteiskustannuksista			
Tukitoimintojen kustannukset	-1 029 508	-1 032 974	-1 011 960
Poistot	-4 878 746	-4 327 954	
Korot	-9 374 657	-7 266 019	
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	-15 282 911	-12 626 947	-1 011 960
Kokonaiskustannukset yhteensä	-21 485 797	-19 099 122	-21 481 121
Alijäämä	-11 175 362	-8 750 522	-11 345 953
Kustannusvastaavuus%	48	54	47
HINTATUKI			
Myönnetty			10 300 000
Käytetty			9 056 520

Palvelussuhdeasuntojen alijäämä kasvoi edellisvuodesta lähinnä kiinteistöjen vuokramenojen vuoksi. Vuoden 2001 talousarviossa myönnettiin palvelussuhdeasunnoille hintatukea 10 300 000 mk. Määrärahasta käytettiin asuntojen hintatukeen 9 056 520 mk, joten vuodelle 2002 siirtyi käytettäväksi 1 243 480 mk.

2.4.3 Laitosmyymälöiden kustannusvastaavuus

Laitosmyymälöistä on annettu määräykset rangaistusten täytäntöönpanosta annetun lain 2 luvun 6 §:n 4 momentissa sekä vankeinhoitoasetuksen 38 §:ssä. Säännösten mukaan rangaistuslaitoksen toimesta on vangeille järjestettävä mahdollisuus ostaa elintarvikkeita ja muuta henkilökohtaiseen käyttöön sopivaa tavaraa. Rangaistuslaitoksessa on pidettävä myymälää, josta vangit voivat määräaikana ostaa laitoksen oloihin soveltuvia tarvikkeita. Jos myymälän ylläpitäminen ei ole tarkoituksenmukaista laitoksen koon tai muun syyn vuoksi, on vangeille järjestettävä tilaisuus hankkia vastaavia tarvikkeita muulla tavalla.

TUOTOT	1999	2000	2001
Maksullisen toiminnan tuotot			
Myyntituotot	14 747 913	15 508 723	19 138 481
Muut tuotot	6 026	14 973	4 284
Tuotot yhteensä	14 753 939	15 523 696	19 142 765
Maksullisen toiminnan erilliskustannukset			
Henkilöstökustannukset	-2 187 686	-2 507 808	-2 532 520
Myymäläostot	-13 774 599	-14 686 092	-18 105 911
Muut kustannukset	-311 671	-346 951	-259 659
Erilliskustannukset yhteensä	-16 273 956	-17 540 851	-20 898 090
Käyttöjäämä	-1 520 017	-2 017 155	-1 755 325
Osuus yhteiskustannuksista			
Tukitoimintojen kustannukset	-399 219	-390 549	-402 266
Pääomakustannukset	-503 133	-432 575	-445 552
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	-902 352	-823 124	-847 818
Kokonaiskustannukset yhteensä	-17 176 308	-18 363 975	-21 745 908
Alijäämä	-2 422 369	-2 840 279	-2 603 143
Kustannusvastaavuus%	86	85	88

Vuoden 1999 alusta laitosmyymälät nettobudjetoitiin Vankeinhoitolaitoksen toimintamenomomentilla. Tällöin myös ostojen ja myyntien arvonlisäveron kirjauksissa siirryttiin noudattamaan valtionkonttorin määräystä (29.12.1997 27/03/97) Uudenmaan veroviraston antamaan lausuntoon perustuen.

Laitosmyymälän hinnoittelun periaatteena on, että myytävät tuotteet myydään sisäos-tohinnoilla ottaen huomioon rahti yms. kustannukset. Myyntituotot ylittävät ostot lähinnä tupakan ja puhelinkorttien myynnistä johtuen.

2.4.4 Muu maksullinen toiminta

Vankimielisairaalassa ja Helsingin vankilan psykiatrisella osastoilla tehdyistä mielentilatutkimuksista tuloutettiin em. laitoksille 537 600 mk. Tuloista vankimielisairaalan osuus oli 441 840 mk. Laitosten laatimien kustannusvastaavuuslaskelmien mukaan

laskutettava tutkimuspäivän hinta oli vankimielisairaalassa 1 680 mk/vrk ja Helsingin vankilan psykiatrisella 1 610 mk/vrk.

Avolaitosvangeilta perittävät ruokakorvaukset ja ylläpitokorvaukset

Vankeinhoitoasetuksen 74 §:n mukaan avolaitoksessa työskentelevältä vangilta peritään korvaus ylläpitokustannuksista oikeusministeriön vahvistamien perusteiden mukaisesti. Korvaus määrätään varsinaisena työaikana tehtyä työtuntia kohti, ja se saa olla enintään viidesosa keskimääräisestä palkasta. Ruokakorvaus peritään em. periaatteen mukaan oikeusministeriön vahvistaman perusteen mukaan. Mikäli ruokataloudesta aiheutuvat kustannukset jossakin laitoksessa ylittävät oikeusministeriön avovankiloita ja työsiirtoloita varten vahvistaman enimmäishinnan, erotus maksetaan Vankeinhoitolaitoksen toimintamenoista. Tarkemmat ohjeet perittävistä korvauksista on annettu vankeinhoito-osaston määräyksessä nro 7/011/98, jossa ylläpitokorvauksen määräksi on vahvistettu 3,80 mk ja ruokakorvauksen määräksi 5,60 mk tehtyä työtuntia kohti. Mikäli vanki tekee täyden tuntimäärän kuukaudessa, on perittävän kuukausikorvauksen suuruus yhteensä noin 1 500 mk.

Vankeinhoitolaitokselle tuloutettiin avolaitosvangeilta perittyjä korvauksia vuonna 2001 5 476 538 mk (5 318 126 mk v.2000) markkaa seuraavasti:

	2000	2001
Ylläpitokorvaukset	2 932 959	3 223 584
Ruokakorvaukset	2 346 397	2 216 913
Muut korvaukset	38 770	36 040

3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT JA NIIDEN LIITTEENÄ ANNETTAVAT TIEDOT SEKÄ TILINPÄÄTÖSLASKELMIEN TARKASTELU

3.1 Tilinpäätöslaskelmat

3.1.1 Tiliviraston tuotto- ja kululaskelma

	1.1.2001-31.12.2001		1.1.2000 -31.12.2000	
Toiminnan tuotot:				
Maksullisen toiminnan tuotot	67 790 283,31		59 373 943,91	
Vuokrat ja käyttökorvaukset	11 065 070,69		10 690 281,62	
Muut toiminnan tuotot	15 961 170,28	94 816 524,28	15 860 842,63	85 925 068,16
Toiminnan kulut:				
Aineet,tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	143 950 913,03		130 152 677,49	
Varaston lisäys (-)/vähennys (+)	-1 596 093,34		-622 559,05	
Henkilöstökulut	579 677 194,13		525 952 439,28	
Vuokrat	121 199 408,00		5 151 499,00	
Palvelujen ostot	88 141 249,74		156 048 734,02	
Muut kulut	15 882 154,94		14 142 207,35	
Valmisteveraston lisäys (-) tai vähennys (+)	747 568,19		240 707,57	
Valmistus omaan käyttöön	- 38 673 010,87		-127 275 662,46	
Poistot	29 800 600,16	-939 129 983,98	72 131 461,86	-775 921 505,06
Jäämä I		- 844 313 459,70		-689 996 436,90
Rahoitustuotot ja -kulut:				
Rahoitustuotot	24 024,14		7 153,16	
Rahoituskulut	- 3 088,56	20 935,58	-6 377,13	776,03
Satunnaiset tuotot ja -kulut				
Satunnaiset tuotot	27 471 454,06		51 977,88	
Satunnaiset kulut	- 4 919 716,06	22 551 738,00	-36 722,49	15 255,39
Jäämä II		- 821 740 786,12		-689 980 405,48
Siirtotalouden tuotot ja -kulut				
Tuotot				
Käyttötalouden tuotot elinkeinoelämältä	202 120,50	202 120,50	205 717,03	205 717,03
Kulut				
Käyttötal.kulut elinkeinoelämälle	- 5 000,00			
Käyttötal.kulut voittoa tavoitt.yht.	- 40 287 000,00		-65 950 000,00	
Pääomatal.kulut voittoa tavoitt.yht.			-3 550 000,00	
Käyttötal.kulut kotitalouksille	- 144 398,88	- 40 436 398,88	-76 100,08	-69 576 100,08
Jäämä III			- 861 975 064,50	-759 350 788,53
Tuotot veroista ja pakollisista maksuista				
Perityt arvonlisäverot	11 096 612,07		9 122 606,94	
Suoritetut arvonlisäverot	- 67 927 639,56	- 56 831 027,49	-55 923 931,32	-46 801 324,38
Tilikauden tuotto-/kulujäämä		- 918 806 091,99		-806 152 112,91

3.1.2 Tase

VASTAAVAA			mk		mk
KANSALLISOMAISUUS					
Rakennukset			58 819 648,00		
Ennakkomaksut ja keskeneräiset					
hankinnat	4 493 196,57	4 493 196,57	24 232 325,69		83 051 973,69
KANSALLISOMAISUUS YHTEENSÄ		4 493 196,57			83 051 973,69
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT					
PITKÄVAIKUTT.MENOT					
Aineettomat hyödykkeet					
Aineettomat oikeudet	1 669 840,00		1 491 896,00		
Muut pitkävaikuttaiset menot	3 136 610,00	4 806 450,00	1 928 699,00		3 420 595,00
Aineelliset hyödykkeet					
Maa- ja vesialueet			49 257 414,00		
Rakennusmaa- ja vesialueet			274 727 288,00		
Rakennukset	17 552 293,00		1 174 105 944,00		
Rakennelmat	142 062,00		1 294 741,00		
Rakenteet	4 178 049,00		4 535 029,00		
Koneet ja laitteet	56 522 092,18		48 543 145,18		
Kalusteet	1 095 839,00		783 396,00		
Ennakkomaksut ja keskeneräiset					
hankinnat	11 886 144,97	91 376 480,15	77 858 561,06		1 631 105 518,24
Käyttöomaisuusarvopaperit ja					
muut pitkävaikutt.sij.					
Käyttöomaisuusarvopaperit	5 767 058,00	5 767 058,00	33 496 501,00		33 496 501,00
KÄYTTÖOM.JA MUUT PITKÄ-					
VAIKUTT.MENOT YHT.		101 949 988,15			1 668 022 614,24
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS					
Vaihto-omaisuus					
Aineet ja tarvikkeet	13 311 601,98		12 038 825,99		
Keskeneräiset tuotteet	5 313 800,49		5 846 029,64		
Valmiit tuotteet/Tavarat	14 283 077,53	32 908 480,00	14 164 541,85		32 049 397,48
Pitkäaikaiset saamiset					
Muut pitkäaikaiset saamiset	400,00	400,00			
Lyhytaikaiset saamiset					
Myyntisaamiset	3 945 410,23		4 500 609,87		
Siirtosaamiset	1 219 622,84		2 404 793,36		
Muut lyhytaikaiset saamiset	76 677,68		135 358,86		
Ennakkomaksut	13 226,90	5 254 937,65	16 828,20		7 057 590,29
Rahoitusomaisuus					
Kassatilit (käteisvarat)	467 726,91		340 062,80		
Talletetut vieraat varat	535 310,41	1 003 037,32	706 608,20		1 046 671,00
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS					
YHTEENSÄ		39 166 854,97			40 153 658,77
VASTAAVAA YHTEENSÄ		145 610 039,69			1 791 228 246,70

VASTATTAVAA

Oma pääoma

Valtion pääoma 1.1.	1 601 856 985,57		1 601 856 985,57	
Edellisten tilik. pääoman muutos	41 718 256,74		12 572 458,73	
Pääoman siirrot	- 710 972 147,14		835 297 910,92	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	- 918 806 091,99	13 797 003,18	-806 152 112,91	1 643 575 242,31
Oma pääoma yhteensä		13 797 003,18		1 643 575 242,31

Vieras pääoma

Pitkäaikainen

Muut pitkäaikaiset velat

9 380,00 9 380,00

Lyhytaikainen

Valtion hoitoon jätetyt vieraar varat	2 656 350,62		2 433 504,41	
Saadut ennakot	1 065,57		3 565,00	
Ostovelat	31 516 786,21		61 637 896,73	
Tilivirastojen väliset tilitykset	11 540 685,24		11 384 306,86	
Edelleen tilitettävät erät	18 068 563,74		12 924 718,02	
Siirtovelat	68 020 105,13		59 268 813,37	
Muut lyhytaikaiset velat	100,00	131 803 656,51	200,00	147 653 004,39
Vieras pääoma yhteensä		131 813 036,51		147 653 004,39
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		145 610 039,69		1 791 228 246,70

3.1.3 Talousarvion toteutumalaskelma

	Edell. tilinpäätös 31.12.2000	Talousarvio 2001	Tilinpäätös 31.12.2001	Tp-talousarvio Suurempi/Pienempi (-)
Tuloarviotilit				
11.04.01.1 Arvonlisäverotuotot	-9 112 365,76		-11 063 801,67	-11 063 801,67
11.04.01.2 Yhteisöhankintojen alv-tuotot	-10 241,18		-12 605,08	-12 605,08
11.04.01 Arvonlisäverotuotot	-9 122 606,94			
12.25.50 Vankeinhoitolaitoksen tulot	-66 779 069,59	-62 050 000,00	-60 233 347,76	1 816 652,24
12.39.04 Menoräst. ja smr.peruutukset	-15 410,00		-3,50	-3,50
12.39.09 Päivä- ja äitiysrahat + stm	-32 006,72			
12.39.10 Muut sekalaiset tulot			-15 174,97	-15 174,97
12.39.50 Tulot osakemyynnistä			-1 303,00	-1 303,00
13.03.01 Valtion osinkotulot			-3 000,00	-3 000,00
Tuloarviotilit yhteensä	-75 949 093,25	-62 050 000,00	-71 329 235,98	-9 279 235,98
Menoarviotilit				
24.50.66 Yhteistyö KIE + IVY-maiden kanssa		684 621,00	684 621,00	0,00
25.50.21 Toimintamenot	710 000 000,00	895 580 000,00	895 580 000,00	0,00
25.50.50.1 Korv. yhdyskun. toim.pano	62 900 000,00	38 930 000,00	38 930 000,00	0,00
25.50.50.2.1 Avustus kriminaalihuoltoon	3 050 000,00	1 000 000,00	1 000 000,00	0,00
25.50.50.2.2 Avustus KHY:n luot.aih.kuluihin	150 000,00			
25.50.50.3 Avustus khy:n perustamishankk.	3 400 000,00			
25.50.50 Kriminaalihuoll.korvaukset ja avust.	69 500 000,00	39 930 000,00	39 930 000,00	0,00
25.50.74 Työsiirtolatyöt		2 500 000,00	2 500 000,00	0,00
25.50.74.01 Talonrak.suunnittelu	1 541 351,20			
25.50.74.02 Pienehköt hankkeet	5 741 300,31			
25.50.74.03 HKV:n perusparannus	7 209 476,03			
25.50.74.04 VLV:n peruskorj.ja lisärakenn.	7 533 617,65			
25.50.74.05 SKV:n peruskorjaus	496 000,00			
25.50.74.06 Vantaan lääninvankila	35 009 396,78			
25.50.74.06.1 Työsiirtolat				
25.50.74.06.2 Kunnan omist.kultt.histor.työt				
25.50.74.08.1 Työsiirtolatyöt	40 466 322,00			
25.50.74.08.2 Työsiirtolatyöt kunnille	8 863 541,00			
25.50.74 Uudisrak.ja peruskorjaus	106 861 004,97			
28.80.24 Vel-perust.ja varh.kuntout	235 891,00	310 015,00	310 015,00	0,00
28.81.23.1 Alv-kulut	55 844 327,49		67 846 886,01	67 846 886,01
28.81.23.2 Yhteisöhank.maks.alv	10 241,18		12 605,08	12 605,08
28.81.23 Arvonlisämenot	55 854 568,67		67 859 491,09	67 859 491,09
28.81.24 Arvonlisäverot/KIE			32 805,50	32 805,50
34.06.02.1 Palkkaukset	4 235 576,24		2 967 019,93	2 967 019,93
34.06.02 Palkk.perust.työllistämistuki	4 235 576,24		2 967 019,93	2 967 019,93
Menoarviotilit yhteensä	946 687 040,88	939 004 636,00	1 009 863 952,52	70 859 316,52
Tilikauden yli-/alijäämä			938 534 716,54	

3.2 Tilinpäätöslaskelmien liitteenä annettavat tiedot

Liite 1. Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista (TaA 66)

Omaisuusryhmä	Poisto- menetelmä	Vuotuinen poisto- %	Poisto-aika	Jäännös- arvo %	
AINEETTOMET HYÖDYKKEET					
112	Aineettomat oikeudet				
1120	Ostetut atk-ohjelmistot	tasapoisto	33,33	3 vuotta	0
1123	Liittymismaksut			3 tai 5 vuotta	
114	Muut pitkävaikutteiset menot				
1140	Atk-ohjelmat (itse valmistetut)	tasapoisto	33,33	3 vuotta	0
AINEELLISET HYÖDYKKEET					
Maa- ja vesialueet					
Maa-. metsä- ja vesialueet			ei poistoaikaa		
1202	Soran, turpeen ja muun maan-aineksen alueet			käytön mukaan	
Rakennukset					
	Kangas- ja muovihallit	tasapoisto	10	10 vuotta	0
	Kevytrakenteist, lyhytaikaiseen käyttöön tarkoitettut varastot, Puiset, kosteat tilat, Puiset, lyhytaikaiseen käyttöön tarkoitettut ja hyväksytyt asuntolat, koulut ja myymälärakennukset, parakkirakenn. tai vast., jotka on pystytetty kiinteälle perustukselle			20 vuotta	
	Kivirakennukset, joissa käsitellään runsaasti syövyttäviä aineita tai joissa on huonosti ilmastoidut, kosteat tilat, Puiset eläinsuojat ja saunarakennukset			30 vuotta	
	Sekarakenteiset rakennukset, joissa on hyvin ilmastoidut, kosteat tilat. Kevytrakenteiset varastorakennukset. Puiset aidat, ladot- auto- ja kalustosuojat. Puiset Puimalat ja vastaavat.			40 vuotta	
	Kiviset korjaamot, eläinsuojat, meijerit ja vastaavat. Puiset huvilat ja vastaavat. Omakotitalot.			50 vuotta	
	Kiviset autosuojat ja liikerakennukset. Puiset asuin- ja toimistorakennukset. Puiset koulu-, hotelli- ja majoitusrakennukset. Puiset yhdistystalot.			60 vuotta	
	Kiviset asuin- ja toimistorakennukset. Kiviset koulu- ja sairaalarakennukset. Kiviset hoitolaitokset, virastotalot ja vastaavat. Kiviset hotellirakennukset ja vastaavat.			80 vuotta	
	Rakennuksiin kiinteästi liittyvät järjestelmät ja rakenteet			5 vuotta	

Rakennelmat

1230	Rakennelmat	tasapoisto	10	10 vuotta	0
1241	Tierakenteet		10	10 vuotta	0

Rakenteet

1249	Muut rakenteet	tasapoisto	10	10 vuotta	0
------	----------------	------------	----	-----------	---

Koneet ja laitteet

1250	Autot	tasapoisto	14,28	7 vuotta	0
1251	Laivat ja muut vesikuljetusvälineet		14,28	7 vuotta	0
1253	Raskaat työkoneet	tasapoisto	10	10 vuotta	0
1254	Kevyet työkoneet	tasapoisto	20	5 vuotta	0
1255	Atk-laitteet ja niiden oheislaitteet	tasapoisto	20	5 vuotta	0
1256	Toimistokoneet ja laitteet	tasapoisto	20	5 vuotta	0
1257	Puhelinkeskukset ja muut viestintälaitteet	tasapoisto	10	10 vuotta	0
1258	Audiovisuaaliset koneet ja laitteet	tasapoisto	20	5 vuotta	0
1259	Laboratoriolaitteet				
	- raskaat koneet ja laitteet	tasapoisto	10	10 vuotta	0
	- kevyet koneet ja laitteet	tasapoisto	20	5 vuotta	0
1269	Muut koneet ja laitteet				
	- raskaat koneet ja laitteet	tasapoisto	10	10 vuotta	0
	- kevyet koneet ja laitteet	tasapoisto	20	5 vuotta	0
127	Kalusteet				
1270	Toimistokalusteet	tasapoisto	10	10 vuotta	0

Maa-alueet ei poistoaikaa

1300 Käyttöomaisuusarvopaperit Ei poistoaikaa

Tiliviraston vuonna 1998 vahvistettu poistosuunnitelma ei ole muuttunut varanhoitovuoden aikana.

Liite 2. Henkilöstökulut ja luontoisedut sekä lomapalkkavelat

(TaA 66 h §:n 1 mom. 1 kohta)

Liitteessä esitetään varainhoitovuodelle kuluksi kirjatut menot. Palkkakulujen lisäksi ilmoitetaan luontoisetujen yhteenlaskettu raha-arvo. Vallitsevan käytännön mukaan luontoisetujen arvoina käytetään verotusarvoja.

Henkilöstökulut ja luontoisedut	1.1.-31.12.2001
	mk
Palkat ja palkkiot	431 279 389,61
Luontoisedut	732 859,66
Eläkekulut	79 313 913,95

Muut henkilöstösivukulut	32 368 237,34
Yhteensä mk	543 694 400,56

Lomapalkkavelat	1.1.2001	31.12.2001
Yhteensä mk	58 648 846,33	67 536 393,96

Lomapalkkavelkoihin 31.12.2001 sisältyy 1.8.2001 alkaen OM:n vankeinhoito-osaston ja Kriminaalihuoltoyhdistyksen valtiolle siirtyneen henkilökunnan lomapalkkavelat, joten lomapalkkavelat eivät ole vertailukelpoisia.

Vankipalkat sekä vankien sosiaaliturvamaksut 1.1.-31.12.2001

	mk
Vankipalkat	20 111 282,46
Vankien toimintarahat	2 425 293,52
Vankien työ- ja käyttörahat	12 810 823,61
Vankien sosiaaliturvamaksut	1 368 253,64
Yhteensä mk	36 715 653,23

Tilivirasto on kirjannut tililajille 410 yhteensä mk 466 626 789,20 sekä tililajille 411 yhteensä mk 113 050 404,93

Tilivirasto ei ole maksanut tulospalkkioita vuonna 2001.

Liite 3: Kansallisuusomaisuuden ja käyttöomaisuuden hankintamenojen ja muiden pitkävaikutteisten menojen muutokset
(TaA 66 g § 4 mom. sekä TaA 66 h §:n 1 mom 2 kohta)

	Hankintameno 1.1.2001	Lisäykset	Vähennykset	Hankintameno 31.12.2001	Kertyneet poistot 1.1.2001	Vähennysten kertyneet poistot	Tilikauden suunnitelman mukaiset poistot	Suunnitelmas- ta poikkeavat poistot	Kertyneet poistot 31.12.2001	Kirjanpitoarvo 31.12.2001
Kansallisuusomaisuus										
Rakennukset	74 938 305,00	2 954 866,25	-74 839 305,00	2 954 866,25	-16 019 657,00	16 019 657,00		-2 954 866,25	-2 954 866,25	0,00
Keskeneräinen kansallisuusomaisuus	24 232 325,69	12 184 152,06	-31 923 281,18	4 493 196,57						4 493 196,57
Kansallisuusomaisuus yhteensä	99 170 630,69	15 139 018,31	-106 762 586,18	7 448 062,82	-16 019 657,00	16 019 657,00		-2 954 866,25	-2 954 866,25	4 493 196,57
Käyttöomaisuus ja muut pitkäaik. sijoitukset										
Aineettomat hyödykkeet	6 076 841,03	3 607 817,00	-1 108 725,00	8 575 933,03	-2 656 246,03	236 487,00	-1 349 724,00		-3 769 483,03	4 806 450,00
Aineelliset hyödykkeet										
Maa- ja vesialueet	324 110 702,00		-324 110 702,00	0,00	-126 000,00	126 000,00			0,00	0,00
Rakennukset ja rakenteet	1 326 246 166,57	34 034 863,91	-1 324 911 832,24	35 369 198,24	-146 310 452,57	145 097 259,24	-222 080,00	-12 061 520,91	-13 496 794,24	21 872 404,00
Koneet ja kalusteet	83 783 688,15	21 599 832,00	-207 192,00	105 176 328,15	-34 457 146,97	111 159,00	-13 092 323,00	-120 086,00	-47 558 396,97	57 617 931,18
Keskeneräinen aineellinen käyttöomaisuus	76 570 749,15	6 648 626,65	-71 333 230,83	11 886 144,97					0,00	11 886 144,97
Käyttöomaisuusarvopaperit	33 496 501,00	5 570 858,00	-33 300 301,00	5 767 058,00					0,00	5 767 058,00
Käyttöomaisuus ja muut pitkäaik. sij. yht.	1 850 284 647,90	71 461 997,56	-1 754 971 983,07	166 774 662,39	-183 549 845,57	145 570 905,24	-14 664 127,00	-12 181 606,91	-64 824 674,24	101 949 988,15
Yhteensä	1 949 455 278,59	86 601 015,87	-1 861 734 569,25	174 222 725,21	-199 569 502,57	161 590 562,24	-14 664 127,00	-15 136 473,16	-67 779 540,49	106 443 184,72

Liite 4: Arvonkorotukset

(TaA 66 h §:n 1 mom. 2 kohta).

Tilivirasto ei ole tehnyt arvonkorotuksia varainhoitovuonna 2001.

Liite 5: Myönnetyt varainhoitovuoden päättyessä voimassa olleet lainat eriteltyinä

(TaA 66 h §:n 1 mom. 3.kohta)

Tilivirastolla ei ole ollut tilikaudella liitteessä mainittuja kirjauksia eikä tapahtumia.

Liite 6: Myönnetyt varainhoitovuoden päättyessä voimassa olleet valtiontakaukset, valtion takuut ja muut vastuusitoumukset eriteltyinä

(TaA 66 h §:n 1 mom. 4.kohta)

Muut vastuusitoumukset eriteltyinä (mk)

Tilivirastolla on Pelson vankilan turvetuotantoalueella metsitettävää aluetta arviolta n. 550 ha.

Uuden puusukupolven aikaansaamiseksi tilivirastolle syntyy kustannuksia arviolta keskimäärin 5 000 mk hehtaarilta puulajista ja työtavasta riippuen. Kokonaiskustannus tämän hetken hinnoilla on 2.750 000 mk jaettuna tasan kymmenelle vuodelle on vuotuonen kustannus 275 000 mk/vuosi.

Tiliviraston leasing sopimuksista syntyneet vastuusitoumukset

Sitoumus	Sitoumukset
Leasingvastuut	31.12.2001
Tilikaudella 2002 maksettavat	1 802 051,57
Myöhemmin maksettavat	1 977 722,29
Yhteensä	3 779 773,86
Vastuusitoumukset toisen tiliviraston puolesta	0,00
Muut vastuusitoumukset ja taloudelliset vastuut	0,00

Tiliviraston leasing sopimukset ovat voimassa keskimäärin neljä/viisi vuotta.

Liite 7: Peruste, jonka mukaista kurssia on käytetty muunnettaessa ulkomaanrahan määräiset velat, saamiset ja muut sitoumukset Suomen rahaksi

(TaA 66 h §:n 1 mom. 5. Kohta)

Tiliviraston ulkomaanrahan määräinen velka on sidottu euroon ja muunnettu Suomen rahaksi sitä noudattaen.

Liite 8: Hallinnassa olevat eri yhtiöiden erilaiset osakkeet ja osuudet sekä muut osakkeisiin rinnastettavat arvopaperit

(TaA 66 h §:n 1 mom. 6 kohta).

Omistusosuus	kpl	Markkina-arvo	Kirjanpitoarvo yht. mk
1300 Kiinteistöosakkeet			
Kiinteistö Oy Näsinkeskus, Tampere	15		3 403 600,00
Kiint. Oy Mannerheiminaukio 7, Kokkola	1		25 400,00
Kiinteistöosakkeet yhteensä mk			3 429 000,00
1301 Muut osakkeet			
Elix Oil Oy	12		12 000,00
Pirkanmaan Luomutuottajat Oy	1		1 000,00
As. Oy Rannanmukka, Rovaniemi	6		1 388 370,00
As.Oy Tesomajärvi, Tampere	1		197 104,00
As.Oy Ilokkaanpuisto, Tampere	1		187 960,00
As. Oy Kalkunkatu 5, Tampere	1		187 960,00
Hämeenlinnan Puhelin Oy	21		60 900,00
Loimaan Seudun Puhelin Oy	10		12 000,00
Pohjois-Hämeen Puhelin Oy	120		20 800,00
Vaasan Läänin Puhelin Oy	11		28 600,00
Muut osakkeet yhteensä mk			2 096 694,00
1303 Muut osuudet			
Kymen Puhelin Oy	4		6 524,00
Oulun Puhelin Oy	6		14 080,00
PHP Holding Oy, A-sarja	8		19 880,00
PHP Holding Oy, K-sarja	8		
Riihimäen Puhelin Oy	2		9 400,00
Auria, Turun Puhelin Oy	2		1 000,00
Kuopion Puhelin Oyj	11		25 250,00
Vaasan Puhelin Oy	4		12 600,00
Kokkolan Puhelin Oy	3		9 439,00
Tikka Communications Oy	6		17 640,00
Mikkelin Puhelin Oy	11		34 313,00
Lihakunta OK:n osuustodistus	1		2 026,00

Satakunnan Puhelin Oy	500	15 600,00
Forssan Seudun Puhelin Oy	2	3 334,00
Hämeen Puhelin Oy	4	18 000,00
Savonlinnan Puhelinyhdistys	3	10 502,00
Lohjan Puhelin Oy	3	13 716,00
Kajaanin Puhelinosuuskunta	2	9 060,00
Joensuun Seudun Puhelin	18	18 000,00
OK Sataluoman osuustodistus	1	1 000,00
Muut osuudet yhteensä mk		241 364,00
Arvopaperit yhteensä mk		5 767 058,00

Liite 9: Viraston ja laitoksen hallinnassa oleva kansallisomaisuus, jota ei ole merkitty taseeseen

(TaA 66 h §:n 1 mom. 7. Kohta).

Naarajärven vankilassa ja Satakunnan vankilan Köyliön osastossa sijaitsevat sotavankien hautausmaat ovat Vankeinhoitolaitoksen kiinteistövarallisuuden siirrossa 1.1.2001 siirtyneet Senaatti-Kiinteistön hallintaan. Alueet on vankilan toimesta aidattu ja paikalla on muistomerkki.

Liite 10: Selvitys kirjanpidon täydentämisestä tilinpäätöksessä talousarvioasetuksen 42 f §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla

(TaA 66 h §:n 1 mom. 8. kohta).

Muiden kuin tuotannontekijän hankinnasta aiheutuneiden menojen ja suoritteiden myynnistä saatavien tulojen kirjaamisperusteet talousarviokirjanpidossa

Talousarviokirjanpidon tili	Tulo/menolaji	Kirjaamisperuste TaKP:ssa
Menoarviotilit		
25.50.21	lakisääteiset valtion velat	
	loma-ajan palkat	maksuperuste
25.50.50.1	valtion korvaus	maksupäätösperuste
25.50.50.2.1	valtion avustus	maksupäätösperuste

Liite 11. Erittely seuraavaan varainhoitovuoteen siirretyistä määrärahoista

(TaA 66 h §:n 2 mom.).

Siirrettyjen määrärahojen	Alkusaldo	Kertymä vuoden aikana	Loppusaldo
499.25.50.74.06.1	980 662,37	980 662,37	0,00
400.24.50.66	276 980,00	219 309,09	57 670,91
400.25.50.21	39 322 298,56	39 322 298,56	0,00
400.25.50.74.08.1	25 569 338,54	25 561 428,68	7 909,86
400.25.50.74.08.2	3 450 000,67	3 242 004,46	207 996,21
400.28.80.24	109 192,13	109 192,13	0,00
401.24.50.66		234 997,94	234 997,94
401.25.50.21		42 407 301,34	42 407 301,34
401.28.80.24		233 129,02	233 129,02
Siirretyt määrärahat yht.	69 708 472,27	112 310 323,59	43 149 005,28

Liite 12. Talousarviossa myönnettyt valtuudet sekä niiden käyttö ja käytöstä aiheutuneet menot (TaA 66 §:n 2 mom)

Tilivirastolla ei ole ollut varainhoitovuonna 2001 liitteessä mainittuja tapahtumia

Liite 13: Tilinpäätöksen täsmäytyslaskelma (TaA 66 h §:n 3 mom.).

1. KULUJÄÄMÄ	-918 806 091,99
2. KIRJAUKSET, JOTKA OVAT MUKANA TUOTTO-/KULUJÄÄMÄSSÄ, MUTTA EIVÄT TALOUSARVION YLI-/ALIJÄÄMÄSSÄ	
Tuotto-/kulukirjaukset, joita ei kirjata talousarviokirjanpitoon lainkaan	-30 708 854,60
Tuotto-/kulukirjaukset, jotka kirjataan talousarviokirjanpidon tililuokassa talousarvioon kirjaamista odottavien erien tilille	- 12 376,94
Tuotto-/kulukirjaukset, jotka kirjataan talousarviokirjanpidon tililuokassa siirrettyjen määrärahojen tilille	23 965 656,04
Liikekirjanpidon tuotot ja kulut, jotka on kirjattu talousarviokirjanpidon tililuokassa ulkopuolisen rahoituksen tilille	0,00
3. KIRJAUKSET, JOTKA EIVÄT OLE MUKANA TUOTTO-/KULUJÄÄMÄSSÄ MUTTA OVAT MUKANA TALOUSARVION YLI-/ALIJÄÄMÄSSÄ	
Tasetilikirjaukset, jotka kirjataan myös talousarviotuloja tai -menona	- 12 973 049,05
4. LASKELMA YHTEENSÄ	-938 534 716,54
5. TALOUSARVION YLI/ALIJÄÄMÄ	-938 534 716,54
6. ERO	0,00

Liite 14: Oman pääoman muutokset, mk

TaA 66 h :n 1 mom.9 kohta, VK:n määräys Tilinpäätöksen liitteet 23/03/01)

OMA PAAOMA	2001	2000
Valtion pääoma 1.1.1998	1 601 856 985,57	1 601 856 985,57
Edellisten tilikausien pääoman muutos 1.1.		
Tilinavaussiirto (Tilikauden kulujäämä)	806 152 112,91	-786 700 947,29
Tilinavaussiirto (Pääoman siirrot)	918 806 091,99	806 152 112,91
Edellisten tilikausien pääoman muutos 31.12.	41 718 256,74	12 572 458,73
Pääoman siirrot 1.1.	835 297 910,92	781 788 915,02
Tilinavaussiirto	-835 297 910,92	-781 788 915,02
Siirrot valtion yleiseltä maksuliikemenotililtä	1 076 689 888,16	925 842 483,96
Siirrot valtion yleiselle maksuliiketulotilille	90 046 936,69	-79 297 735,93
Siirrot läheteiden tililtä	-41 652,40	-3 946,74
Tilivirastojen väliset hallinnan siirrot	1 697 656 751,01	-11 242 890,37
Pääoman siirrot 31.12.	710 972 147,14	835 297 910,92
Tilikauden kulujäämä 1.1.	- 806 152 112,91	-786 700 947,29
Tilinavaussiirto	806 152 112,91	786 700 947,29
Tilikauden kulujäämän siirto taseeseen	-918 806 091,99	- 806 152 112,91
Tilikauden kulujäämä	-918 806 091,99	- 806 152 112,91
Valtion pääoma yhteensä	13 797 003,18	1 643 575 242,31

Liite 15: Tuotto- ja kululaskelmaan kirjattava talousarvion ulkopuolinen rahoitus(TaA 66 h §:n 1 mom. 9 kohta, VK:n määräys 23/03/01)

Rahoituslähde	Saldo 1.1.2001	Kertynyt vuoden aikana	Käytetty	Saldo 31.12.2001	Käyttötarkoitus
Suomen					
Kulttuurirahasto	3 565,00		3 565,00	0,00	Vankien kult
Yhteensä				0,00	tuuritoimintaan

Liite 16: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat
(TaA 66 h §:n mom.9 kohta, VK:n määräys 23/03/01)

Tilivirastolla ei ole ollut tilikaudella taseeseen sisältyviä rahastoituja varoja.

Liite 17: Taseeseen sisältymättömät tiliviraston hallinnoimat rahastoidut varat,säätiöt ja yhdistykset

(TaA 66 h §:n 1 mom. 9 kohta, VK:n määräys 23/03/01)

Konnunsuon keskusvankilan maksupisteellä on hallinnoitavana taseeseen sisällyttömänä vankien stipendirahaston varat. Rahasto perustettiin vuonna 1993 vankilan 75-vuotisjuhlien yhteydessä. Tilinpäätöksessä 31.12.2001 tilillä oli varoja Etelä-Karjalan OP:ssa Joutsenos-
sa 1.331,06 markkaa.

Liite 18: Arviomäärärahojen ylitykset ja niiden perustelut

(TaA 66 h §:n 1 mom. 9 kohta, VK:n määräys 23/03/01)

Tilivirastolla ei ole arviomäärärahoja eikä niiden ylityksiä.

Liite 19: Muut oikeiden ja riittävien tietojen vaatimuksen edellyttämät mahdolliset liitteet (TaA 66 :n 1 mom.).

Oikeiden ja riittävien tietojen varmistamiseksi sekä olennaisuuden periaatteita noudattaen tilivirasto esittää vielä seuraavat lisätiedot:

- rikosseuraamusviraston hallinnassa oleva kiinteistövarallisuus on siirretty 1.1.2002 Senaatti-kiinteistön hallintaan. Siirretyn omaisuuden tasearvo 31.12.2001 oli yhteensä 22 899 789 markkaa (3 851 468 euroa).
- tiliviraston nimi vaihtui vankeinhoitolaitoksen tilivirastosta rikosseuraamusviraston tilivirastoksi 1.8.2001 lukien. Laki rangaistusten täytäntöönpanon hallinnosta 16.2.2001 n:ro 135/2001 tuli voimaan 1.8.2001. Tämän lain voimaan tullessa lakkasi kriminaalihuoltotyön valtionavusta 17 päivänä tammikuuta 1975 annetulla lailla (31/1975) perustettu julkisoikeudellinen Kriminaalihuoltoyhdistys. Rikosseuraamusviraston tilivirastoon kuuluu entinen vankeinhoitolaitos, oikeusministeriön vankeinhoito-osasto ja uusi kriminaalihuoltolaitos.
- tilinpäätöstä laadittaessa arvostusperiaatteet ja -menetelmät eivät ole muuttuneet.
- tuotto- ja kululaskelman sekä taseen esittämistapaa ei ole muutettu eikä varainhoitovuodelta esitettäviin tietoihin ole tehty olennaisia oikaisuja.
- edellistä varainhoitovuotta koskevat tiedot eivät ole vertailukelpoisia päättyneet tilikauden tietojen kanssa johtuen mainitusta organisaatiomuutoksesta.

Liite 20: Rangaistusten täytäntöönpanon tulosityksikköjen taloustietoja

	1 Henkilöstön palkkaus	2 Muut toiminta- menot	Toimintamenot yhteensä	3 Maksullisen toi- minnan tulot	4 Muut tulot	Tulot yhteensä
RANGAISTUSTEN TÄYTÄNTÖÖN- PANO YHTEENSÄ	535 939 817	356 544 867	892 484 684	-59 980 412	-252 936	-60 233 348
VANKEINHOITOLAITOS YHT	499 909 379	338 868 639	838 778 018	-59 456 951	-221 224	-59 678 175
VHL Päämaksupiste	-4 604 156	16 215 943	11 611 787		-160	-160
Vankeinhoitoyksikkö / Rise (1.8.2001)	3 905 181	1 610 603	5 515 784	-872		-872
Helsingin tutkintavankila	35 410 689	12 944 973	48 355 662	-1 423 546		-1 423 546
Helsingin vankila	42 581 864	40 423 962	83 005 826	-12 646 674		-12 646 674
Hämeenlinnan vankila	32 285 750	22 394 705	54 680 455	-1 836 432		-1 836 432
Jokelan vankila	16 171 798	10 590 352	26 762 150	-1 129 932	-111	-1 130 042
Keravan vankila	27 407 804	15 859 333	43 267 137	-2 730 552	-135	-2 730 687
Konnunsuon vankila	28 305 745	19 054 424	47 360 169	-3 215 266	-8 483	-3 223 749
Kuopion vankila	15 302 845	5 495 663	20 798 508	-1 573 215	-2 102	-1 575 317
Kylmäkosken vankila	16 799 158	9 315 641	26 114 799	-789 323	-176	-789 499
Laukaan vankila	5 853 452	6 266 998	12 120 450	-1 244 106	-606	-1 244 711
Mikkelin vankila	13 054 957	5 886 367	18 941 325	-1 729 738	0	-1 729 738
Naarajärven vankila	10 137 762	13 036 591	23 174 354	-4 293 399	-287	-4 293 686
Oulun vankila	19 052 948	15 831 079	34 884 027	-2 994 645		-2 994 645
Pelson vankila	32 708 211	25 007 292	57 715 504	-5 414 613	-138 372	-5 552 985
Pyhäselän vankila	17 325 830	11 907 327	29 233 157	-1 979 874		-1 979 874
Riihimäen vankila	31 677 982	14 815 175	46 493 158	-3 165 226	-124	-3 165 350
Satakunnan vankila	18 711 293	9 700 258	28 411 551	0	0	0
Sukevan vankila	28 605 987	21 735 359	50 341 345	-5 565 894	-70 091	-5 635 985
Sulkavan vankila	5 893 903	4 100 447	9 994 349	-317 241	0	-317 241
Turun tutkintavankila	23 367 264	14 034 912	37 402 176	-3 486 583	-579	-3 487 161
Turun vankila	36 340 704	19 805 416	56 146 120	-1 489 424		-1 489 424
Vaasan vankila	12 640 311	8 315 339	20 955 650	-838 064	0	-838 064

Vankimielisairaala	10 460 118	1 408 531	11 868 649	-134 629		-134 629
Vankisairaala	13 472 174	5 359 167	18 831 341	-2 168		-2 168
Vilppulan vankila	7 039 805	7 752 780	14 792 585	-1 455 536	0	-1 455 536
KRIMINAALIHUOLTOLAITOS (1.8.2001)	20 151 843	7 840 722	27 992 565	-451 657	-31	-451 688
Kriminaalihuoltoyksikkö / Rise	1 424 542	1 825 460	3 250 002			0
Espoon aluetoimisto	886 608	367 027	1 253 635			0
Helsingin aluetoimisto	2 464 255	697 407	3 161 662			0
Hämeenlinnan aluetoimisto	736 233	302 027	1 038 260	-450		-450
Joensuun aluetoimisto	710 207	232 671	942 877	-9 150		-9 150
Jyväskylän aluetoimisto	888 186	265 135	1 153 321	-13 070		-13 070
Kajaanin aluetoimisto	693 854	336 894	1 030 749	-30 341		-30 341
Kemi-Tornion aluetoimisto	327 571	76 106	403 677			0
Kotkan aluetoimisto	468 111	147 132	615 243			0
Kouvolan aluetoimisto	397 673	140 192	537 865		-31	-31
Kuopion aluetoimisto	954 560	285 038	1 239 599	-49 092		-49 092
Lahden aluetoimisto	1 208 100	277 210	1 485 310	-142 634		-142 634
Lappeenrannan aluetoimisto	620 221	219 865	840 086			0
Mikkelin aluetoimisto	762 354	285 555	1 047 909	-1 524		-1 524
Oulun aluetoimisto	927 529	311 671	1 239 200	-83 538		-83 538
Porin aluetoimisto	675 102	243 446	918 548			0
Rovaniemen aluetoimisto	518 234	149 989	668 223	-64 350		-64 350
Seinäjoen aluetoimisto	382 738	120 335	503 074			0
Tampereen aluetoimisto	1 656 048	284 833	1 940 881	-26 800		-26 800
Turun aluetoimisto	1 473 116	383 562	1 856 678	-348		-348
Vaasan aluetoimisto	675 044	235 727	910 770	-30 360		-30 360
Vantaan aluetoimisto	1 301 556	653 439	1 954 995			0
			0			0
Hallinto- ja oik. yksikkö/ Rise (1.8.2001)	5 822 984	2 433 774	8 256 757	-150	-26 680	-26 830
			0			0
Vankeinhoidon koulutuskeskus	10 055 611	7 401 733	17 457 344	-71 655	-5 000	-76 655

3.3 Tilinpäätöslaskelmien tarkastelu

3.3.1 Tuotto- ja kululaskelma

Tuotot

Toiminnan tuotot olivat 94,8 milj. mk (85,9 milj. mk) kasvua oli 8,9 milj. mk edellisvuodesta. Kasvu johtui Maksullisen toiminnan tuotoista, joiden osuus oli 67,8 milj. mk. Vuokrat ja käyttökorvaukset sekä Muut toiminnan tuotot olivat edellisen vuoden tasolla.

Kulut

Toiminnan kulut yhteensä olivat kertomusvuonna 163,2 milj. mk suuremmat kuin vuonna 2000. Niissä merkittävin erä, henkilöstökulut, kasvoivat 53,7 milj. mk. Henkilöstökuluihin sisältyvät myös vankipalkat. Henkilökunnan varsinaisten palkkojen sekä lomapalkkavelan kasvu johtui tiliviraston organisaatiomuutoksesta 1.8.2001.

Rikosseuraamusviraston virkamiesten määrä kasvoi n. 400 henkilöllä, koska tilivirastoon siirtyi uusia virkamiehiä oikeusministeriön vankeinhoito-osastolta n. 99 ja 31.7.2001 lakkautetun Kriminaalihuoltoyhdistyksen palveluksesta siirtyi valtion virkamieheksi n 300 henkilöä. Tiliviraston henkilökunnan keskimääräinen luku 31.12.2001 oli 3000 henkilöä.

Tilikauden ostojen lisäys oli 12,8 milj. mk. Tässä kulujen ryhmässä markkamääräisesti eniten kasvoivat aine-, tarvike- ja kanttiniostot ja arvoltaan vähäiset kone- ja laitehankinnat sekä elintarvikkeet, juomat ja tupakka ja toimistotarvikkeet. Vähennyistä tapahtui vastaavasti rakennusmateriaalikuluisia.

Palvelujen ostot vähenivät 67,9 milj. mk eli 43,5 % edelliseen vuoteen verrattuna johdun pääosin Vankeinhoitolaitoksen kiinteistövarallisuuden siirrosta Senaatti-kiinteistölle 1.1.2001.

Vuokramenojen kasvu johtuu pääosin Senaatti-kiinteistölle maksetuista Vankeinhoitolaitoksen maanvuokrista ja toimitilojen (vankilakiinteistöjen) sekä palvelussuhdeasuntojen vuokratuloista. Koneiden ja laitteiden vuokrien ja leasing-maksujen kasvu johtuu vuosittaisesta vuokrankorotuksista sekä vuokrattujen laitteiden kasvusta.

Valmisteverastojen muutos johtuu vaihto-omaisuuden aineiden ja tarvikkeiden sekä itse valmistettujen valmiiden tuotteiden varastojen kasvusta sekä keskeneräisten tuotteiden varastojen pienenemisestä.

Valmistus omaan käyttöön sisältää tiliviraston omaan käyttöön valmistamansa tai valmistuttamansa rakennusten ja muun käyttöomaisuuden hankintamenot sekä tiliviraston valmistamien mutta toisille tilivirastoille luovutettujen rakennusten hankintamenot. Erä sisältää myös valtion ulkopuolelle luovutettujen rakennusten hankintamenoja. Valmistus omaan käyttöön väheni edellisestä vuodesta 88,6 milj. mk, mikä johtui pääosin siitä että tilivirastolle ei myönnetty määrärahaa momentille 25.50.74 Avolaitostyöt.

Poistot ja suunnitelmasta poikkeavat poistot olivat yhteensä 42,3 milj. mk pienemmät kuin edellisenä vuonna. Suunnitelmasta poikkeavat poistot aiheutuivat pääosin toisille

tilivirastoille luovutetuista työsiirtolatoina toteutetuista rakennushankkeista mm. Suomenlinnan hoitokunta ja Metla.

Rahoitustuotoissa ja -kuluissa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia. Satunnaisten tuottojen kasvu 27,4 milj. mk aiheutuu pääosin Kriminaalihuoltoyhdistyksen valtiolle siirryneistä omaisuuseristä. Satunnaisten kulujen kasvu 4,9 milj. mk aiheutuu pääosin Kriminaalihuoltoyhdistyksen valtiolle siirryneistä velkaeristä.

Siirtotalouden kulujen vähennys 29,1 milj. mk johtuu pääosin organisaatiomuutoksesta.

Perityt arvonnisäverotulot olivat 2 milj. mk suuremmat kuin edellisenä vuonna johtuen myyntitulojen kasvusta. Suoritetut arvonnisäverot olivat 12,0 milj. mk suuremmat kuin edellisenä vuonna johtuen vuokratulujen, aineiden, tarvikkeiden, tavaroiden ja palvelujen hankintojen kasvusta.

Tilikauden kulujäämä oli kertomusvuonna 918,8 milj. mk edellisen vuoden kulujäämän oltua 806,2 milj. mk. Kulujäämä kasvoi edellisestä vuodesta 112,6 milj. mk eli 14 %.

3.3.2 Tase

Vankeinhoitolaitoksen taseen loppusumma oli 145,6 milj. mk edellisen vuoden taseen loppusumman oltua 1 791,2 milj. mk. Taseen loppusumma pieneni 1 645,6 milj. mk.

Kansallisomaisuus oli 78,6 milj. mk sekä käyttöomaisuus ja muut pitkävaikutteiset menot 1 566,1 milj. mk pienemmät kuin vuonna 2000, mikä johtuu pääosin Vankeinhoitolaitoksen kiinteistövarallisuuden siirrosta Senaatti-kiinteistön hallintaan 1.1.2001.

Vaihto-omaisuuden aine- ja tarvikevarastot, keskeneräisten tuotteiden, valmiiden tuotteiden ja tavaroiden varastot pysyivät lähes ennallaan.

Lyhytaikaiset saamiset olivat 1,8 milj. mk pienemmät kuin vuonna 2000 johtuen mm. myynti- ja siirtosaamisten vähenemisestä. Käteiset kassavarat kasvoivat vankiloissa 0,1 milj. mk johtuen euron käyttöön liittyvien käteisvarojen varmentamisesta (mm. vankipalkat). Talletettujen vieraiden varojen vähennys 0,2 milj. mk johtui työ- ja takuu-aikaisten vakuuksien luovuttamisesta urakoitsijoille.

Oman pääoman kokonaisarvo väheni 1 629,8 milj. mk. Edellisten tilikausien pääoman muutos sisältää edellisen tilikauden kumulatiivisen tuotto- ja kulujäämän sekä kumulatiiviset pääoman muutokset. Pääoman siirrot sisältää tilikauden siirrot valtion yleisiltä maksuliiketeileiltä, läheteiden tilin käytön ja tilivirastojen väliset hallinnan siirrot.

Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä oli 15,8 milj. mk pienempi kuin edellisenä vuonna. Ostovelat vähenivät 30,1 milj. mk. Valtion hoitoon jätetyt vieraat varat sisältävät vankien rahavarojen lisäksi työ- ja takuu-aikaiset vakuudet. Vieraiden varojen vähennys 0,2 milj. mk johtuu vakuuksien luovuttamisesta kertomusvuoden aikana. Siirtovelat olivat 8,8 milj. mk suuremmat kuin vuonna 2000 johtuen lomapalkkavelkojen kasvusta. Edelleen tilitettävät erät kasvoivat 5,1 milj. mk.

Tilivirastojen välisiin tilityksiin sisältyvät maksamattomat joulukuun palkkauksista pidätetyt ennakonpidätykset, työnantajan sosiaaliturvamaksut sekä tapaturmamaksut ja edelleen tilitettäviin eriin maksamattomat joulukuun työnantajan ja työntekijän eläkemaksut, syys-joulukuun työttömyysvakuutusmaksut sekä suoriteperusteisesti kirjatut maksamattomat joulukuun palkat.

3.3.3 Talousarvion toteutumalaskelma

Taulukko 12. Talousarvion toteutumalaskelman täydentäminen

TALOUSARVIOTILI	Määräraha tai tuloarvio		Käytettävissä	Käytetty tai kertynyt	Siirretty seuraavalle vuod.
	Varainhoitovuodelta	Edellisiltä vuosilta			
25.50.21 Toimintamenot (smr 2v)					
Bruttomenot	925 680 000			926 188 618	
bruttotulot	30 100 000			33 693 620	
nettomenot	895 580 000	39 322 299	934 902 299	892 494 998	42 407 301
25.50.50 Kriminaalihuollon korvauk set ja avustukset (arviomääräraha)	39 930 000		39 930 000	39 930 000	0
25.50.74 Avolaitostyöt	2 500 000	30 000 002	32 500 002	32 284 096	215 906
24.50.66 Yhteistyö KIE+IVY-maat	684 621	276 980	961 601	668 932	292 669
28.80.24 VEL-perusteinen ja varhaiskuntoutust. (smr 2v)	310 015	109 192	419 207	186 078	233 129
28.81.23. Arvonlisämenot				67 859 491	
28.81.23.1 Arvonlisävero				67 846 886	
28.81.23.2 Yhteisöhan- kintoista maksettu arvonlisäv.				12 605	
34.06.21 Palkkaukset				2 967 020	
11.04.01 Arvonlisäverotuotot				11 076 406	
11.04.01.01 Arvonlisävero- tuotot				11 063 801	
11.04.01.2 Yhteisöhan- kintojen alv-tuotot				12 605	
12.25.50 Vankeinhoitolaitok- sen tulot	62 050 000			60 233 348	
12.39.04 Menorästien ja siirrettyjen määrärahojen peruutukset				4	

12.39.10 Muut sekalaiset tulot				15 175
12.39.50 Nettotulot osakmyynnistä				1 303
13.03.01 Valtion osinkotulot				3 000

Julkisoikeudelliselle Kriminaalihuoltoyhdistykselle kuuluvat yhdyskuntaseuraamusten toimeenpanotehtävät siirrettiin valtion viranomaistehtäväksi Rikosseuraamusvirastolle 1.8.2001 lukien. Rikosseuraamusvirasto hoitaa lisäksi lakkautetun vankeinhoito-osaston tehtävät. Muutoksen johdosta toimintamomentin määrärahassa huomioitiin lisäyksenä 29 900 000 mk siirtona momentilta 25.50.50 ja 10 400 000 mk siirtona momentilta 25.01.01.

Vankeinhoitolaitoksen kiinteistöt siirrettiin valtion kiinteistölaitokselle 1.1.2001 lukien. Vankeinhoitolaitos maksaa kiinteistöitä vuokraa, minkä perusteella toimintamäärärahaan myönnettiin 112 200 000 mk lisäys.

Vuoden 2001 alusta aloitettiin nettobudjettikokeilu Satakunnan vankilassa. Kokeilun perusteella Vankeinhoitolaitoksen tuloista (mom 12.25.50) ja toimintamenoista vähennettiin 12 700 000 mk.

Toimintamenojen bruttotulot muodostuvat seuraavista eristä:

	TA 2001	TP 2001
Laitosmyymälät	17 000 000	19 142 765
Mielentilatutkimukset	400 000	537 600
Satakunnan vankilan nettobudjetointi	12 700 000	14 013 255
Yhteensä	30 100 000	33 693 620

4 SISÄISEN VALVONNAN JÄRJESTÄMINEN JA VALVONTATOIMEN YLEISKATSAUS

4.1 Tiliviraston sisäinen valvonta

Tiliviraston sisäinen valvonta on osa johtamista. Sisäiseen valvontaan kuuluu organisaation kaikkiin toimintoihin sisäänrakennetut menettelytavat ja kontrollit, joiden kautta pyritään saavuttamaan asetetut päämäärät ja tavoitteet. Toimintayksikköjen johtajat ja rikosseuraamusviraston yksikköjen johtajat ja muut toiminnoista ja niiden tavoitteiden saavuttamisesta vastaavat ovat vastuussa sisäisen valvonnan järjestämisestä, asianmukaisuudesta ja riittävydestä.

Sisäisen valvonnan tarkoitus on tuottaa kohtuullinen varmuus talouden ja toiminnan laillisuudesta ja taloudellisuudesta, varojen ja omaisuuden turvaamisesta sekä johtamisen ja ulkoisen ohjauksen edellyttämistä oikeista ja riittävästä tiedoista.

Vankeinhoitolaitoksen tiliviraston muututtua 1.8.2001 Rikosseuraamusviraston tilivirastoksi, johon kuuluu Rikosseuraamusviraston lisäksi Vankeinhoitolaitos, Kriminaalihuoltolaitos ja Vankeinhoidon koulutuskeskus, uudistettiin taloussääntö. Rangaistusten täytäntöönpanon alan hallinnon uudistuksen ohella muutoksia taloussääntöön ovat aiheuttaneet valtion talousarviolain (217/2000) ja talousarvioasetuksen (263/2000) muutokset. Taloussäännön uudistamista on edelleen jatkettu syksyllä työryhmässä oikeusministeriön tiliviraston kanssa ja uudistettu taloussääntö on tarkoitus antaa keväällä 2002. Taloussäännön uudistuksessa sisäisen valvonnan kehittäminen on keskeisellä sijalla.

Oikeusministeriön ja eräiden hallinnonalan virastojen suoritteiden maksuja koskeva asetus (aikaisemmin oikeusministeriön päätös) on annettu 30.11.2001. Asetusta on täydennetty aikaisemmasta päätöksestä puuttuneilla eräillä Vankeinhoitolaitoksen suoritteilla. Asetus tuli voimaan 1.1.2002.

Maksullisen toiminnan pääomavuokrien kohdistamista on kehitetty siten, että vuokrat pystytään aikaisempaa kattavammin kohdistamaan eri toiminnolle. Kehitystyön seurauksena kustannusvastaavuuden ja hintatuen seuranta voidaan vuoden 2002 aikana siirtää aikaisempaa laajemmin vankiloiden vastuulle.

Tietoturvaohjeistuksen laadinta aloitettiin kertomusvuonna. Euron käyttöönoton varmistamiseksi rikosseuraamusvirasto antoi ohjeistuksen ja järjesti koulutuksen laitosten talousjohdolle. Lisäksi laitokset saivat koulutusmateriaalia laitostaloudesta varten. Euron käyttöönotto onnistui hyvin tilivirastossa. Laitostarkastuksia suoritettiin Turun ja Riihimäen vankiloissa. Rikosseuraamusviraston vuosittain tekemällä sisäisen valvonnan kyselyllä, joka kohdistuu vankeinhoidon laitoksiin, pyritään toisaalta seuraamaan laitosten sisäisen valvonnan tasoa sekä toisaalta kiinnittämään yleensä huomiota sisäiseen valvontaan.

4.2 Sisäinen tarkastus

Oikeusministeriön sisäisen tarkastuksen yksikön organisaatioasemaa muutettiin 1.4.2001 lukien. Yksikkö siirrettiin yleisen osaston yhteydestä oikeusministeriön kansliapäällikön alaisuudessa toimivaksi yksiköksi. Yksikön tehtävänä on tarkastaa ja arvioida hallinnonalan virastojen ja laitosten varojen käytön laillisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta sekä toiminnan tuloksellisuutta.

Tarkastusten suunnittelua ja kohdentamista varten laaditaan vuosittain tarkastussuunnitelma, jonka kansliapäällikkö vahvistaa. Kertomuksista raportoidaan kirjallisesti asian merkittävyyden mukaan kansliapäällikölle, osastolle, ylijohtajalle, tarkastuskohteelle ja muille tahoille tarpeen mukaan. Sisäisen tarkastuksen tehtävät ja toimintatavat on määriteltävä tarkemmin sisäistä tarkastusta koskevassa erillisessä ohjesäännössä.

Sisäiseen tarkastukseen on hallinnonalalla ollut vuonna 2001 käytettävissä 3,1 htv (3,5 htv:tta vuonna 2000). Toimintakertomusvuoden aikana yksikössä tapahtui kolme henkilövaihdosta, mistä syystä kaikkia yksikön toimintasuunnitelman mukaisia tavoitteita ei kertomusvuonna voitu saavuttaa.

Kertomusvuonna tehtiin koko hallinnonalaa koskeva selvitys sisäisen valvonnan tilasta. Selvitys perustui syksyllä 2000 virastojen ja laitosten päälliköille suunnattuun kyselyyn. Kyselyn avulla pyrittiin saamaa aikaisempaa laajempi kuva sisäisen valvonnan toimivuudesta ja tasosta hallinnonalalla. Sisäinen valvonta todettiin olevan parhaiten hallinnassa suurimmissa virastoissa ja laitoksissa. Hallinnonalalla on kuitenkin paljon erityisesti oikeuslaitoksen pieniä yksiköitä, joiden johto tarvitsee lisätietoa johtamiseensa sisäisen valvonnan ja erityisesti riskienhallinnan alueelta. Sisäinen tarkastus omalta osaltaan, tarkastusten yhteydessä ja myöskin laatimalla omaa yksikköä koskevat intra-sivut, pyrkii jatkossa välittämään aikaisempaa laajemmin tietoa valvonnasta. Intra-sivut tulevat olemaan hallinnonalan virastojen ja laitosten käytössä ja sivuilla välitetään ajantasaista tietoa virastojen ja laitosten käyttöön sisäisen valvonnan suunnittelua ja toteuttamista varten. Sisäisen tarkastuksen yksikön intra-sivut saadaan järjestelmään keväen 2002 aikana.

Rikosseuraamusviraston kohteisiin voitiin toteuttaa vuosisuunnitelman mukaisesti yksi maksupistetarkastus sekä yksi palkka- ja henkilöstöhallinnon tarkastus. Maksupistetarkastus kohdistui laitoksen tulostavoitteisiin ja niiden toteutumiseen, kirjanpitoon, tilinpäätökseen liittyviin tietoihin ja muuhun laskentatoimeen. Kirjanpidon osalta tarkastuksessa on käyty läpi kirjaus- ja tilinpäätösohjeiden ja keskeisten säädösten noudattamista, tasetilien kirjauksia, tilinpäätösasiakirjoja ja laitoksen määrärahojen käyttöä. Kirjanpidon ja maksuliikkeen hoidon tarkastettavuutta edesauttaa se, että Raindanceloudenohjausjärjestelmän menetelmäkuvaus on laadittu ja sitä voidaan hyödyntää myös tarkastustoiminnassa. Kirjanpidon ja tilinpäätöksen osalta ei ilmennyt huomautettavaa.

Muina asioina tarkastuksessa selvitettiin mm. maksullisen toiminnan tilaa ja hankintoja. Tarkastuksessa tuotiin esiin joitakin puutteita hankintojen kirjallisessa dokumentoinnissa ja kilpailuttamisessa, miltä osin viitattiin erityisesti Vankeinhoitolaitoksen hankintaohjesääntöön. Tarkastuksessa käytiin läpi vankilakiinteistöjen siirtymisestä Senaatti-kiinteistölle esiin nousseita kysymyksiä. Todettiin, että vastuunjako vankilan ja Senaatti-kiinteistöjen välillä ei ole riittävän selvä tehdystä vastuunjakotaulukosta huolimatta. Erityisesti epäselvyyttä on ollut siitä, mitä laitos saa tehdä itse ja mitä ei sekä mitkä seikat vaikuttavat vuokrien määrään. Tarkastuksessa kiinnitettiin huomiota matkustamiseen ja oman auton käytön perustelemiseen matkalaskuissa. Lisäksi kiinnitettiin huomiota materiaali-ohjesäännön päivittämiseen. Päivitetty materiaali-ohjesääntö on toimitettu sisäiselle tarkastukselle ja annettu selvitys muista tarkastuksessa esiin tulleista seikoista.

Palkka- ja henkilöstöhallinnon tarkastuksessa selvitettiin Prima-henkilöstöhallinnan ja palkanlaskennan tietojärjestelmän toimivuutta ja kehittämiskohteita erityisesti laitoksen näkökulmasta. Aineistotarkastuksessa käytiin läpi aloittaneet ja päättyneet palvelussuhteet, poissaolot, nimikirjat ja ikälisälaskelmat. Tarkastuksessa nousi esiin se, että henkilötieto-osion kehittäminen on edelleen kesken ja se on jatkunut järjestelmän käyttöönotosta eli vuodesta 1999 alkaen. Tämä on vaikeuttanut henkilöstöasioiden hoitoa laitoksissa erityisesti ikälisien ja vuosilomatietojen laskennassa ja nimikirjojen hoidossa. Henkilöstöhallinnon erityiskysymysten hoidosta Prima-järjestelmällä ja raporttien käytöstä olisi tarvetta saada jatkossa lisäkoulutusta. Laitosten henkilöstöhallintoasioiden sisäistä valvontaa tehostaisi jatkossa se, että ministeriössä saatetaan menetelmäkuvaus valmiiksi.

Tarkastuksessa ilmeni se, että lyhytaikaisista viransijaisuuksista ei oltu laitoksessa tehty aina määräyskirjoja vankeinhoito-osaston, nykyisen rikosseuraamusviraston, määräyksen mukaisesti. Muina asioina kiinnitettiin huomiota Prima-järjestelmän tietoturvaan liittyviin kysymyksiin ja tarkastuksessa esille nousseet asiat on saatettu asianmukaiseen kuntoon. Lisäksi on toivottu järjestelmän käyttöä helpottamaan yhtenäistä ohjekirjaa, jollaista ollaan parhaillaan ministeriön toimesta laatimassa.

Hallinnonalan sisäisen valvonnan toimivuutta on pyritty vuodesta 1999 parantamaan tilintarkastuskokouksen toiminnalla. Vuonna 2001 kokouksia pidettiin kaksi kertaa. Kokouksiin osallistuvat oikeusministeriön kahden tiliviraston johto, sisäisen tarkastuksen päällikkö ja yksi henkilö ministeriön linjaorganisaatiosta sekä ulkopuolisena jäsenenä ylitarkastaja valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuksen toimintayksiköstä. Tilintarkastuskokous on esittänyt ministeriön johdolle toimintakertomusvuonna joitakin suosituksia ja kehittämisehdotuksia sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan liittyvissä kysymyksissä. Suositukset ovat kohdistuneet tulostavoitemenettelyyn, talousarvion laadintaan, taloussäännön uudistamiseen ja hankintamenettelyihin.

Rikosseuraamusviraston taloussääntö on laadittavana kevään 2002 aikana. Voimassa olevan talousarviolain ja -asetuksen sekä valtiokonttorin määräyksen mukaisesti korostuu taloussäännön rooli virastojen johdon sisäisen valvonnan suunnittelun välineenä.

5. ALLEKIRJOITUKSET

Tilinpäätös on hyväksytty Helsingissä 28. maaliskuuta 2002.

Rikosseuraamusviraston pääjohtaja

Markku Salminen